

VMESNO POROČILO O REZULTATIH INFRASTRUKTURNEGA PROGRAMA ZA LETO 2020

A. PODATKI O INFRASTRUKTURNEM PROGRAMU

1. Osnovni podatki o infrastrukturnem programu

Šifra programa	I0-0031-0618
Naslov programa	Naravna in kulturna dediščina
Vodja programa¹	12676 Jerneja Fridl
Trajanje programa	01.2015 - 12.2021
Izvajalec infrastrukturnega programa	618 Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

2. Organizacijska/e enota/e (OE) izvajanja infrastrukturnega programa²

Zap. št.	Šifra OE	Naziv OE	Vodja OE	
1.	0618-005	Zgodovinski inštitut Milka Kosa	11698 Petra Svoljšak	
2.	0618-006	Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta	23509 Mija Oter Gorenčič	
3.	0618-004	Inštitut za arheologijo	15155 Anton Velušček	
4.	0618-007	Muzikološki inštitut	13137 Metoda Kokole	
5.	0618-011	Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije	11240 Marinka Lukšič-Hacin	
6.	0618-002	Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša	23505 Kozma Ahačič	
7.	0618-008	Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede	6442 Marko Juvan	
8.	0618-009	Inštitut za slovensko narodopisje	9443 Ingrid Slavec Gradišnil	
9.	0618-015	Glasbenonarodopisni inštitut	26012 Mojca Kovačič	
10.	0618-017	Inštitut za kulturno zgodovino	22572 Gregor Pobežin	
11.	0618-018	Inštitut za kulturne in spominske študije	27738 Tanja Petrovič	
12.	0618-012	Inštitut za raziskovanje krasa	8099 Tadej Slabe	
13.	0618-010	Geografski inštitut Antona Melika	22245 Matija Zorn	
14.	0618-001	Paleontološki inštitut Ivana Rakovca	5794	

Zap. št.	Šifra OE	Naziv OE	Vodja OE	
			Špela Goričan	
15.	0618-013	Biološki inštitut Jovana Hadžija	17094 Urban Šilc	
16.	0618-014	Inštitut za antropološke in prostorske študije	18930 Ivan Šprajc	
17.	0618-016	Družbenomedicinski inštitut	15883 Lilijana Šprah	
18.	0618-003	Filozofski inštitut	2155 Radivoj Riha	
19.	0618-019	Založba ZRC	34281 Aleš Pogačnik	

B. REZULTATI DELA INFRASTRUKTURNEGA PROGRAMA V LETU 2020

3. Opis glavnih rezultatov in doseganja ciljev infrastrukturnega programa³

SLO

V okviru infrastrukturnega programa »Naravna in kulturna dediščina« lahko z vidika sodelovanja organizacijskih enot, zastavljenih ciljev in doseženih rezultatov infrastrukturne dejavnosti ZRC SAZU delimo na:

- (A) skupne infrastrukturne dejavnosti, ki so vodene centralizirano in postavljajo infrastrukturne temelje vsem organizacijskim enotam, vključno z dejavnostjo Založbe ZRC;
- (B) infrastrukturne dejavnosti osemnajstih organizacijskih enot, ki so prvenstveno namenjene podpori raziskovalne dejavnosti na posameznih inštitutih in
- (C) sodelovanje v evropskih raziskovalnih infrastrukturah ESFRI.

Podobno kot v preteklih letih je bil tudi v letu 2020 največji del infrastrukturne podpore namenjen nacionalnim raziskovalnim programom ter nacionalnim raziskovalnim in aplikativnim projektom, ki jih je financirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS (ARRS). Kot je razvidno iz točke 4 in 5 v nadaljevanju, so sodelavci infrastrukturnega programa tehnično in strokovno podpirali 17 raziskovalnih programov, ki so potekali v ZRC SAZU, in dva zunanja programa, 49 temeljnih in aplikativnih raziskovalnih projektov, katerih nosilci smo bili sami, in 23 projektov, pri katerih smo sodelovali. V manjšem obsegu se je infrastrukturna dejavnost vključevala tudi v enajst poddoktorskih projektov in prav tako enajst ciljno naravnanih projektov (CRP). Ker se programsko obdobje evropskih projektov izteka, se je povečala tudi infrastrukturna podpora pri pripravi projektnih rezultatov. Sodelovanje infrastrukturnih sodelavcev je tako zajelo še 17 mednarodnih centraliziranih projektov, 13 mednarodnih decentraliziranih projektov in 8 kohezijskih projektov. Prav tako je bilo nujno infrastrukturno sodelovanje pri 39 tržnih projektih, kjer so praviloma zahtevane terenske meritve, zbiranje in urejanje podatkov ali ustrezna obdelava in predstavitev rezultatov projekta.

A. Skupne infrastrukturne dejavnosti

Založba ZRC je hišna akademska založba, ustanovljena leta 1993, in v prvi vrsti skrbi za objavlanje del, ki nastajajo v okviru inštitutov ZRC SAZU. Zalaga 16 strokovnih revij in izdaja izvirne znanstvene monografije, vključno s prevodi, leksikografskimi deli, kritičnimi izdajami virov in zemljevidi. Dejavnost založbe zajema tudi elektronske medije (CD-plošče, spletne publikacije) in avdiovizualno produkcijo.

Čeprav je leto 2020 zaznamovala pandemija, se je knjižna produkcija ZRC SAZU v primerjavi s prejšnjimi leti celo povečala. Z letnico 2020 je izšlo 74 monografij (vključno s petimi ponatisi), od tega jih je 29 sočasno izšlo tudi v prostem dostopu na našem repozitoriju znanstvenih monografij (<https://omp.zrc-sazu.si/>), osem le v e-formatu (pdf ali html). Število

enot repozitorija monografij se je v letu 2020 močno povečalo tudi zaradi objav starejših knjig; decembra 2020 je v prostem dostopu ponujal 458 monografskih publikacij ali dobro tretjino vse naše knjižne produkcije.

V letu 2020 je izšlo še 31 revijalnih številok. Vse so (razen Umetnostne kronike) prav tako prosto dostopne v repozitoriju znanstvenih revij OJS (<https://ojs.zrc-sazu.si>), ki je namenjen spletnim objavam revijalnega gradiva. V letu 2020 je bilo na spletišču predstavljenih 13 znanstvenih revij ZRC SAZU in 4 gostujoče. Med njimi sta bili na prvič predstavljeni reviji Arheološki vestnik in Izvestje. Decembra 2020 je bilo na portalu Google Books 791 monografij naše založbe.

Založba ZRC si je s svojimi tiskanimi izdajami prizadevala za stalno prisotnost v slovenski knjigotrški mreži in na vseh večjih knjižnih sejmi. Takšnih je bilo v letu 2020 kar nekaj, tako spletnih (Frankfurtski knjižni sejem, Sejem akademske knjige Liber.ac, Slovenski knjižni sejem, Knjige pod jelkami) kot fizičnih (Sejmi na zraku I, II in III v Ljubljani, Slovenski dnevi knjige v Mariboru, Festival Mesto knjige v Novi Gorici). Spomladi so pri založbi na lastno pobudo zagnali Knjige n@ recept, prvi spletni knjižni sejem s poudarkom na humanistiki in družboslovju. Povabilu se je odzvalo deset domačih založnikov. Spletni sejem, ki so ga v celoti izvedli sodelavci Založbe ZRC, so v decembru zaradi izjemno dobrega odziva obiskovalcev in knjigotrške srenje ponovili. Knjige n@ recept 2.0 so združile dvakrat toliko domačih založb (20), obiskovalcem pa je prav za potrebe sejma oblikovana spletna platforma ponudila tudi vrsto spletnih dogodkov.

V letu 2020 je Založba ZRC z namenom promocije in prodaje publikacij sodelovala na 41 prireditvah, od tega jih je 22 organizirala sama. Nekatere med njimi so potekale v sodelovanju s sorodnimi slovenskimi založbami in ob podpori Javne agencije za knjigo RS. YouTube kanal ZRC SAZU je v preteklem letu pridobil več kot 150 novih naročnikov, skupaj že 447. Na njem je bilo konec leta objavljenih 500 posnetkov z več kot 150 prireditvev.

V Atriju ZRC se je v letu 2020 skupno zvrstilo 75 prireditev – od literarnih večerov, predavanj, okroglih miz, novinarskih konferenc, javnih tribun, simpozijev, razstav, kongresov, umetniških festivalov, koncertov, filmskih projekcij do družabnih srečanj. Število prireditev je bilo leta 2020 žal občutno nižje kot sicer zaradi znanih zdravstvenih razmer. Veliko načrtovanih prireditev je bilo tudi prestavljenih v prihodnje leto, nekaj pa jih je bilo organiziranih brez prisotnosti publike, ki si je prireditve lahko ogledala preko video prenosov. Med prireditvami izpostavljam tradicionalne prireditve ZRC SAZU: redne novinarske konference Založbe ZRC, Generacije znanosti, Zajuckaj in zapoj, Stara glasba na Novem trgu. Redna so postala tudi predavanja v okviru Tedna možganov in projekta Znanost na cesti. Med prireditvami, ki se poklanjajo raziskovalcem in raziskovalkam velja seveda omeniti vsakoletne Generacije znanosti.

Na spletnem portalu **Slovenska biografija** (<https://www.slovenska-biografija.si/>) je bilo v okviru NSBL v letu 2020 objavljenih 173 novih gesel (osebnosti s priimki na C, Č in Ć, pa tudi nekaj gesel za osebnosti s priimki na D-Ž). Izdelan je bil program za izvoz izbranih gesel za pripravo preloma. Potekale so priprave za izdajo četrtega zvezka NSBL (gesla o osebnostih in družinah s priimki na C, Č in Ć) - izbrana so bila gesla in opravljene korekture ter zbrano slikovno gradivo za objavo h geslom. Pripravljeni in pregledani so bili še nekateri geslovniki za osebnosti s priimki na D, E in F, ter predvideni avtorji povabljeni k sodelovanju.

Za projekt vzpostavitve **repozitorija raziskovalnih podatkov, gradiv in virov Arzenal 2.0** smo izvedli javno naročilo in na njem izbrali najbolj ugodnega izvajalca. Skupaj z njim smo naredili raziskavo obstoječih programskih rešitev oz. orodij, ki jih uporabljajo večje evropske raziskovalne in izobraževalne institucije, ter izbrali za nas primerno odprtokodno repozitorijsko platformo. Pred začetkom instalacije strežnikov in strežniških storitev je bilo potrebno zagotoviti sistem persistenčnih identifikatorjev, zato se je ZRC vpisal v register predpon HANDLE (www.handle.net), ki jih izdaja CNRI (korporacija nacionalnih raziskovalnih infrastruktur). Naš izvajalec je nato razvil modul za Drupal CMS, ki bo omogočil samodejno dodajanje HANDLE identifikatorjev v metapodatke repozitorijskih objektov. Začeli smo tudi z instalacijo repozitorijskih strežniških programov.

Za **prost dostop do objav ZRC SAZU** uporabljamo odprtokodni programske rešitve Public

Knowledge Project (PKP), in sicer Open Journal Systems za urednikovanje, arhiviranje in predstavitev serijskih publikacij ter Open Monograph Press za monografije. V letu 2021 smo na portalu serijskih publikacij (<https://ojs.zrc-sazu.si/>): (a) dodali nove številke znanstvenih revij in jih opremili z identifikatorji DOI (CrossRef); (b) pripravili podatke za indeksiranje v CNKI Scholar; (c) nadgradili sistem OJS 2.4.4.1 v OJS 3.1 ter zaradi nove različice programa prenesli spremljajoče dokumente za urednikovanje, posodobili splošna besedila in uvedli uporabnike za delo z novim sistemom. Na portalu znanstvenih monografijah (<https://omp.zrc-sazu.si/>) smo z metapodatki opremili in dodali vse manjkajoče in nove monografije ter zanje uredili identifikatorje DOI (CrossRef). Z DOI so od 2020 opremljeni tudi vsi strokovni slovarji, objavljeni na Terminologišču (<http://isjfr.zrc-sazu.si/terminologisce>).

Pri **Jezikovni svetovalnici** (<https://svetovalnica.zrc-sazu.si/>) smo v letu 2020 zaključili večjo programsko nadgradnjo, ki smo jo začeli v predhodnem letu. Nadgradnja je obsegala več dejavnosti: (a) nov sistem za dodajanje odgovorov iz delovnega foruma, v katerem deluje uredniški odbor svetovalnice, na javni del spleta in umeščanje v obstoječo bazo; (b) dodajanje poljubnega števila oznak pri umeščanju tem v kategorijo ali podkategorijo ter hierarhično razvrščanje oznak v tri nivoje; (c) ureditev ključnih besed v tristopenjski sistem z možnostjo sprotnega preurejanja in popravljanja kategorij in oznak, ki jih lahko sedaj uporabniki s skrbniškimi pravicami urejajo preko skrbniške konzole; (c) dodajanje avtorjev in popravkov seznama/baze avtorjev; (d) moderatorju je bila dodeljena možnost kategoriziranja avtorjev; (e) spremljanje obiska na spletišču; (f) pripravo poročil glede na čas, avtorje in tematiko odgovora poročil – poročilo je mogoče izvoziti v Microsoft Excell.

Po letu in pol razvoja, implementacije in testiranj **procesno in dokumentno orientiranega poslovnega informacijskega sistema** smo ob prehodu leta zaključili z implementacijo in začeli uporabljati produkcijske različice programov. S tem smo bistveno izboljšali delo na področju spremljanja in poročanja človeških in finančnih virov po projektih. Rezultat so tri ločene programske rešitve, ki predstavljajo inovacijo na tem področju.

B. Infrastrukturne dejavnosti osemnajstih organizacijskih enot

Zgodovinski inštitut Milka Kosa (ZIMK)

Sodelavke in sodelavci Zgodovinskega inštituta Milka Kosa so raziskovali slovensko zgodovino od zgodnjega srednjega veka do konca prve svetovne vojne. Temeljno vsebinsko usmeritev raziskovalnega in infrastrukturnega dela je v preteklem letu predstavljala:

- evidentiranje topografskih podatkov;
- oblikovanje baze topografskih podatkov za kartografske prikaze;
- dopolnjevanje in vzdrževanje spletne aplikacije Historična topografija Slovenije ter priprava nove, izpopolnjene verzije;
- programiranje avtomatskega prenosa topografskih podatkov iz tekstovne datoteke v zbirko podatkov;
- programiranje za strojno identifikacijo toponimov v latinskih tekstih;
- digitalizacija Centralne kartoteke srednjeveških listin;
- podatkovna zbirka pokopanih na avstro-ogrskih vojaških pokopališčih na prostoru nekdanje soške fronte;
- evidenca padlih Slovencev v 1. svetovni vojni;
- sodelovanje pri Novem Slovenskem biografskem leksikonu (glavno uredništvo, področno uredništvo, avtorstvo);
- uredništvo Izvestij Raziskovalne postaje Nova Gorica;
- organizacija in soorganizacija znanstvenih konferenc: *Posvet o Simonu Rutarju in Beneški Sloveniji*. Soorganizator Slovenska matica, Ljubljana, 2. 9.); *Visual Arts between Censorship in the Habsburg Lands*. Mednarodna konferenca. Soorganizator: Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, spletni dogodek, 2.10), *Koroška kot diplomatski problem*. 2. slovensko-avstrijska konferenca o diplomatski zgodovini. S soorganizatorji: Avstrijski kulturni forum, Občina Mežica, Koordinacijski odbor za raziskovanje diplomatske zgodovine, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, ICPE, spletni dogodek, 6. 10.), *Stoletnica rapalske pogodbe*. Strokovni posvet. S soorganizatorjema: Park vojaške zgodovine Pivka, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, spletni dogodek, 11. 11.). , *A Decade of Slovenian Anxiety: (1918–1929)*. Organizacija in izvedba panela na *2020 Annual Convention of ASEES*, spletni

dogodek, 14. 11. *Stoletnica smrti feldmaršala Borojevića*. Strokovni posvet. (S soorganizatorjema: Park vojaške zgodovine Pivka, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, spletni dogodek, 9. 12.)

- založniška dejavnost (knjižni zbirki *Thesaurus memoriae*, (Fontes, Opuscula, Dissertationes), *Castellologica Slovenica* in *Studia diplomatica slovenica* (Fontes, Personae, Monographiae), izdaje izven serij, soizdajateljstva z različnimi ustanovami (Slovenska matica);
- delo v specializiranih knjižnicah (v Ljubljani se hrani znanstveni del rokopisne in knjižne zapuščine Franca in Milka Kosa ter Boža Otorepca, v izpostavi na Raziskovalni postaji v Novi Gorici pa zapuščina Henrika Tume);
- sodelovanje z uporabniki.

Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta (UIFS)

Osnovna infrastrukturna dejavnost je bila podpora raziskovalnemu programu Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru, petim temeljnimi projektoma, dvema aplikativnima projektoma, dvema bilateralnima projektoma, dvema mednarodnima projektoma in enemu projektu evropskih strukturnih in investicijskih skladov.

Del infrastrukture je potekalo kot delo v specializirani knjižnici in sodelovanje z uporabniki, zlasti na področjih spomeniškega varstva, kulture in izobraževanja (muzeji, galerije, univerze, civilna družba). Pomembnejši infrastrukturni dosežki so:

- korpusi in zbirke, sistematična fotodokumentacija umetnostnih spomenikov Slovenije;
- zbirke: leksikon umetnikov, ikonografija, umetnostni spomeniki Slovenije, virtualna knjižnica, slovenske arhitekture, gradbenice in oblikovalke in zbirka likovna umetnost v prostoru mesta Maribor in mesta Nova Gorica;
- priprava arhitekturnih posnetkov v digitalni obliki, 3D modelov, vizualizacij stavb, animacije urbanističnega razvoja in razvoja gradnje ter fotografij s 360 stopinjsko kamero;
- priprava digitalnih vsebin;
- podpora pri izdajanju publikacij (*Umetnostna kronika*, *Acta historiae artis Slovenica*), zbirkah *Umetnine v žepu* (Ana Lavrič, *Portretna galerija škofov v zbirki mariborske nadškofije*, *Škofovski memorialni portreti od ustanovitve lavantinske škofije do mariborske nadškofije*), *Opera Instituti Artis Historiae* (*Umetnostna in zgodovinska srečavanja z Judi na Slovenskem*), *Castellologica Slovenica* (*Grad Turjak*) in monografijah *V ospredje. Pionirke v slovenski arhitekturi in oblikovanju / To the Fore. Female Pioneers in Slovene Architecture and Design*, *Umetnost na stičišču kultur*. *Umetnostnozgodovinski oris mestne občine Nova Gorica*, *Art at a Cultural Crossroads. The Municipality of Nova Gorica*, *Art at a Cultural Crossroads. Art historical outline of the Nova Gorica Municipality* in zborniku *Mapiranje prostorov modernističnih mest v kontekstu načel CIAM-ove Atenske listine. Zbornik prispevkov mednarodne konference / Mapping The Spaces Of Modernist Cities Within The Context Of CIAM's Athens Charter. Proceedings of the international conference*;
- podpora pri pripravi razstav (V ospredje III; pregledne arhitekturne razstave V ospredje; Plečnikovi neuresničeni projekti za Ljubljano; spletne razstave *Vojna in moč podobe*. *Vizualna propaganda in cenzura na Slovenskem v času prve svetovne vojne*);
- podpora pri mednarodnem sodelovanju (mdr. RIHA), organiziranju konferenc, ozaveščanju javnosti in prenosu znanja na uporabnike;
- vodenje galerije v Atriju ZRC (izbor avtorjev, zasnova razstavnega programa, besedilo za katalog in njegovo oblikovanje, koordinacija z mediji in postavitve razstav *Nina Sotelšek*. *Kje sem, ko spim?* in *Andrej Perko. Terra devastata*).

Inštitut za arheologijo (IZA)

Sodelavci inštituta so opravljali infrastrukturno dejavnost tako v okviru programa kot posameznih projektov. Program Arheološke raziskave je usmerjen v temeljne raziskave, katerih cilj je pridobivanje novih znanj o razvoju človeka in družbe v najstarejših obdobjih jugovzhodno-alpskega prostora. V preteklem obdobju so:

- nudili tehnično in strokovno podporo pri izvajanju programa in projektov;
- vodili terensko in laboratorijsko delo (meritve, izkopavanja, pripravo palinoloških in arheobotaničnih vzorcev za laboratorijske analize ter obdelavo arheozoološkega gradiva);
- obdelali terensko dokumentacijo;
- izdelali in oblikovali grafično dokumentacijo (risarsko dokumentiranje arheoloških najdb, izdelava načrtov, skeniranje in priprava slikovnega gradiva za tisk, razstavne plakate in oblikovanje panojev);
- vzpostavili podatkovne zbirke in popise za nadaljnje analize ter vrednotenja arheoloških

podatkov;

- nudili tehnično in strokovno podporo pri objavah in predstavljaj raziskav;
- urejali digitalne zbirke: ARKAS, ZBIVA, PTUJ, LIBERA, DIGITALNI ARHIV arheoloških raziskav, podatkovno zbirko poznoantične naselbinske keramike z območja Slovenije, spletno zbirko člankov v *Arheoloških vestnikih*, spletno zbirko člankov v *Studia mythologica Slavica*, zbirko spletnih monografij Inštituta za arheologijo;
- urejali analogne zbirke: Topografski zapisniki (zbirka terenskih zapisnikov arheoloških najdišč), Elaborati in poročila (zbirka dokumentov arheoloških terenskih akcij), Fototeka (zbirka fotografskih posnetkov arheoloških terenskih akcij in gradiva), Planoteka (zbirka načrtov in geodetskih posnetkov arheoloških najdišč Slovenije), Katalog inštitutskega knjižničnega fonda;
- urejali naravoslovne referenčne zbirke za arheologijo: zbirka arheozooloških vzorcev, zbirka makrobotaničnih vzorcev, zbirka palinoloških vzorcev;
- tehnično urejali, oblikovali in za tisk pripravili publikacije (*Arheološki vestnik*, *Opera Instituti Archaeologici Sloveniae*);
- soorganizirali mednarodno pomemben znanstveni simpozij *Petoviona in njen ager* ter nacionalno srečanje *11. Grošljev simpozij*.

Muzikološki inštitut (MI)

Infrastrukturna dejavnost Muzikološkega inštituta podpira raziskovanje nacionalne glasbene dediščine od srednjega veka do 20. stoletja in se zrcali v naslednjih aktivnostih:

- nacionalni Register starejše glasbene dediščine na Slovenskem RISM (Répertoire International des Sources Musicales) v sodelovanju s centralno redakcijo v Frankfurtu na Majni; skupaj že 5850 popisanih enot iz slovenskih arhivov in knjižnic;
- mednarodni elektronski popis glasbene literature (RILM - Répertoire International de Littérature Musicale s sedežem v New Yorku);
- spletna knjižna zbirka *Slovenska glasbena dediščina* (<http://ezb.ijs.si/sgd>);
- deseta sezona šestih (od teh dva spletna) letnih koncertov cikla *Harmonia concertans – Stara glasba na Novem trgu*;
- izdajanje serije znanstvenokritičnih notnih izdaj starejše glasbene dediščine *Monumenta artis musicae Sloveniae* in podserije *Supplementa* (skupaj že 67 zvezkov) in dva zvezka poizdaj z novimi uvodi v sistemu OMP; priprava prvega zvezka v novi seriji *Izbrani viri za slovensko glasbeno zgodovino*;
- vsebinska in organizacijska pripravljala dela za simpozij *Authentic, Fake or Mistaken Identity? Creation, Recreation, Deception and Forgery in Music* (izvedba v 2021);
- soorganizacija simpozija *In Search of Perfect Harmony; Giuseppe Tartini's Music and Music Theory in Local and European Contexts* 16. in 17. oktobra;
- izdajanje licenčnih kopij posameznih skladb iz zbirke MAMS, vodenje in urejanje knjižnice, podpora pri izdajanju serije *Monumenta artis musicae Sloveniae* (e-poizdaji MAMS 1 in 3) in revije *De musica disserenda* (zv. 16, št. 1 in št. 2).

Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije (ISIM)

Inštitut, katerega prioriteta naloga je preučevanje narodne in kulturne identitete slovenskega izseljenstva in raziskovanje različnih vidikov priseljavanja, je nadaljeval z informacijsko, dokumentacijsko in predstavitveno dejavnostjo na področju migracijskih študij, predvsem z zbiranjem, obdelavo, arhiviranjem, digitalizacijo in objavljanjem podatkov o Slovencih po svetu in priseljencih v Sloveniji. Pomembnejši dosežki so:

- dopolnjevanje zaokrožene in javno objavljene zbirke *Življenjske zgodbe* (<http://zgodbe.zrc-sazu.si/index.html#gradiva>);
- dopolnjevanje in vodenje Dokumentacijskega centra na Igu;
- knjižnični fond se je povečal za 95 monografij in 76 serijskih publikacij;
- prevzem dela knjižne zapuščine akademika Franceta Bernika;
- sodelovanje pri izdajanju raznih znanstvenih in strokovnih publikacij v okviru organizacije izobraževanj s področij etničnega podjetništva in medkulturnega izobraževanja;
- dopolnjevanje E-učilnice za izobraževanje z gradivi s področja krepitve socialnih in državljanjskih kompetenc strokovnih delavcev - posodobljeno gradivo za vseh pet seminarjev in nov katalog usposabljanja (<https://lezdrugimismo.si/sl/e-ucilnica/>);
- sodelovali pri nastajanju filma *Pet pogledov* (<https://r.arzenal.si/pet-pogledov/>);
- kratki video *Make the BEST of it! #BEST4all* je nastal v okviru mednarodnega projekta BEST (Sklad AMIF) (<https://www.youtube.com/watch?v=K6mX7dYd9dc>).
- dopolnjevanje e-observatorija s področja varnosti in zdravja pri delu napotnih delavcev

(v angl. jeziku: *Transnational Observatory on Occupational Safety and Health of Posted Workers*) (<http://www.poosh.eu/>);

- informiranje ljubljanske in graške lokalne skupnosti o priložnostih etničnega podjetništva (<http://www.urbandiversity.eu/>);
- podpora mednarodnemu podiplomskemu študiju migracij MA - *Migration and Intercultural Relations* (Erasmus Mundus);
- organizacija znanstvenih in strokovnih dogodkov: okrogla miza in posvet *Benečija, tako blizu in tako daleč* (Ljubljana), konferenca *Migracije na Slovenskem in slovensko izseljenstvo po letu 1945* (Ljubljana), znanstveni posvet *Socialna, gospodarska in kulturna zgodovina slovenskega izseljenstva 1945–1991* (Ljubljana), znanstveni sestanek *Fishercoast*, Pondicherry (Indija), mednarodna znanstvena konferenca *Napotovanje državljanov tretjih držav* (spletna konferenca).
- priprava gesel za Novi SBL II in področno uredništvo za izseljenstvo;
- uredništvo in izdaja revij *Dve domovini/Two Homelands* in *AEMI Journal* ter zbirke *Migracije*;
- objava informacij, vsebine in rezultatov nacionalnih raziskovalnih programov ter mednarodnih projektov na inštitutski spletni strani ter preko socialnih omrežij (<https://www.facebook.com/smi.zrc.sazu/>);
- evidentiranje, urejanje in digitaliziranje terenskega gradiva in podatkov, zbranih v okviru raziskovalnega programa Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij in raziskovalnega programa Dediščina na obrobjih: novi pogledi na dediščino in identiteto znotraj in onkraj nacionalnega;
- izdaja znanstvenih monografij. V znanstveni zbirki *Migracije* je izšla monografija *Velika doba migracij* (avtorji Aleksej Kalc, Mirjam Milharčič Hladnik in Janja Žitnik Serafin).

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (ISJFR)

Infrastrukturna dejavnost Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, ki se v Sloveniji edini ukvarja s temeljnimi raziskavami slovenskega jezika in dobiva v ta namen tudi dodatna infrastrukturna sredstva Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je v preteklem letu temeljila na:

- podpori raziskovalnemu programu Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju;
- urejanju več izredno obsežnih podatkovnih zbirk;
- leksikografiji, terminografiji in izdelovanju lingvističnih atlasov;
- digitalizaciji jezikovnega gradiva in pripravi besedilnih korpusov za vključitev v program besednih skic;
- razvoju sistemov za geolingvistično predstavitev narečnega gradiva;
- vzdrževanju besedilnega korpusa;
- vzdrževanju ustreznih računalniških slovaropisnih aplikacij;
- vzpostavitvi novega jezikoslovnega fonolaboratorija;
- izvajanju aktivnosti v *Jezikovni svetovalnici* (<http://isjfr.zrc-sazu.si/svetovalnica#v>), kjer odgovarjajo na jezikovna vprašanja, ki jih zastavljajo zahtevnejši profesionalni in splošni jezikovni uporabniki;
- vzdrževanju spletnega mesta *Terminologišče* (<http://isjfr.zrc-sazu.si/terminologisce#v>) za iskanje slovarskih sestavkov po različnih terminoloških slovarjih;
- izvajanju aktivnosti v *Terminološki svetovalnici* (<http://www.fran.si/152/terminolosko-svetovanje>), kjer odgovarjajo na terminološka vprašanja strokovnjakov različnih strok;
- pripravi nove izdaje *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, ki izhaja na portalu Fran kot rastoči slovar;
- nadgrajevanju slovarskega portala *Fran* (www.fran.si), ki združuje slovarje, slovenistične jezikovne vire in portale, ki so nastali ali še nastajajo na inštitutu;
- uredniški dejavnosti dveh revij, *Jezikoslovni zapiski* in mednarodni *Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies* ter treh knjižnih zbirk, *Slovarji*, *Linguistica et philologica* in *Lingua Slovenica*.

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede (ISLLV)

Rezultate infrastrukturne dejavnosti, s katero smo podpirali temeljne raziskave in rezultate programa in projektov inštituta, je mogoče strniti v več vsebinskih sklopov:

- z novimi enotami se dopolnjuje spletni Register slovenskih rokopisov 17. in 18. stoletja; to je prvi digitalni register rokopisov v Sloveniji;
- eZISS: Elektronske znanstvenokritične izdaje slovenskega slovstva ponujajo znanstveno predstavitev besedil od srednjega veka do 20. stoletja s faksimili, prepisi, kritičnim aparatom in avdiovizualnimi posnetki, prosto dostopno na svetovnem spletu; v pripravi so znanstvenokritične izdaje novih rokopisov; v letu 2020 je potekala tehnološka prenova

pretvorbe iz zapisa XML-TEI v uporabniško prijazen prikaz na zaslonu;

- *Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev* – izšli so štiri nove zvezki zbirke; vse izdaje so pretvorjene tudi v zapis XML-TEI tako, da omogočajo poznejšo digitalno objavo;
- v zbirki *Studia litteraria* je izšla nova teoretska monografija;
- stekle so priprave na posodobitev interaktivnega spletišča *GIS Prostor slovenske literarne kulture*;
- urejanje področja literature in literarnih ved v *Novem Slovenskem biografskem leksikonu* in pisanje gesel zanj;
- organiziranje razstave in spletišča *Maj '68 v literaturi in teoriji*;
- v sklopu akcije *COST Distant reading for European literary history* je inštitut sodeloval pri oblikovanju korpusa 100 slovenskih romanov v zapisu XML-TEI in urejenih po smernicah mednarodnega konzorcija TEI.

Inštitut za slovensko narodopisje (ISN)

Infrastrukturna dejavnost v inštitutu, kjer se etnologi, folkloristi in antropologi ukvarjajo z raziskavami vsakdanje kulture, načinov življenja in kulturnih procesov, je namenjena posebej naslednjim dejavnostim:

- dopolnjevanje in urejanje Arhiva snovne in nesnovne dediščine v Dokumentacijskem oddelku, ki hrani rokopisno, pisno, fotografsko, zvočno idr. gradivo;
- vzdrževanje, dopolnjevanje, urejanje zbirk v Avdiovizualnem laboratoriju (digitalna fototeka, AV gradiva in filmi; digitalizacija terenskega pripovednega gradiva);
- skrb za knjižnično gradivo (naročilo, nakup, prevzem, obdelava, hramba, izposoja, informacije uporabnikom);
- podpora tekočemu raziskovalnemu programu, domačim in mednarodnim raziskovalnim projektom (zbiranje, urejanje, priprava in posredovanje slikovnega, zvočnega, pisnega in avdiovizualnega gradiva; priprava baz podatkov in spletnih strani);
- podpora izdajateljski dejavnosti (znanstveni reviji *Studia mythologica Slavica* in *Traditiones*, tekoče knjižne zbirke in samostojne objave);
- organizacija in soorganizacija znanstvenih in strokovnih srečanj in festivala *Dnevi etnografskega filma*;
- popularizacija dejavnosti inštituta (urejanje spletne strani ISN, Facebook, blog Vsakdanjik);
- področno uredništvo za etnologijo in antropologijo in pisanje gesel za *Novi slovenski biografski leksikon*;
- sodelovanje pri projektu DARIAH
- sodelovanje pri delu za repozitorija raziskovalnih podatkov Sekcije/Laboratorija za digitalno humanistiko ZRC SAZU;
- podpora z opremo in strokovnimi nasveti za video-dokumentacijsko snemanje za potrebe inštitutov in Uprave ZRC SAZU;
- pomoč z opremo, uslugami ali nasveti študentom etnologije in antropologije; muzejem, društvom, lokalnim skupnostim in posameznikom pri vizualnih idr. projektih;
- uresničevanje drugih potreb zunanjih uporabnikov (svetovanje, sodelovanje z mediji).

Glasbenonarodopisni inštitut (GNI)

Inštitut s kontinuiranimi in specifičnimi folklorističnimi in etnološkimi raziskavami osvetljuje vprašanje recepcije, posredovanja in spreminjanja ljudske pesmi, glasbe in plesa. V okviru infrastrukturne dejavnosti se inštitut osredotoča predvsem na pridobivanje novega terenskega gradiva in urejanje (posnetih je bilo 395 avdio enot v skupnem trajanju 4271 minut, 1071 minut video posnetkov in 1406 fotografij), obdelovanje in dostopnost velike zbirke avdio, vizualnega in rokopisnega arhivskega gradiva. Opravljene so bile predvsem naslednje naloge:

- sistematična digitalizacija zvočnega arhivskega gradiva in obdelava ter priprava gradiv s pomočjo avdio postaje;
- zaščita, dokumentiranje, obdelava, digitalizacija in arhiviranje zvočnega, fotografskega in video gradiva ter notnih zapisov rokopisnih transkripcij, pridobljenih na terenu ali iz drugih virov (digitalizirana in urejena je bila Štrekljeva zapuščina, rokopisno gradivo, pridobljeno v okviru projekta Interreg V-A Slovenija-Madžarska, gradivo za projekte Glasba in etnične manjšine po letu 1991, Pesemski odsevi medkulturnega sobivanja, magnetofonski trakovi F. Cigana, zvočno gradivo arhiva ljudskih pesmi Notranjske ter gradiva za SLOGI);
- priprava in obdelava zvočnega, avdio, video in foto gradiva za razne multimedijske publikacije (avdio zgoščenke, video produkcije in drugo);

- vzdrževanje Youtube kanala z zvočnimi objavami zgoščenk, vzdrževanje Facebook kanala z aktualnimi objavami dela raziskovalcev in dogodki inštituta;
- nadgradnja, dopolnjevanje, in urejanje obstoječe podatkovne baze slovenskih gramofonskih posnetkov (Digitalna zbirka gramofonskih plošč) iz obdobja pred 2. svetovno vojno;
- strokovna pomoč sodelavcem – tehnični nasveti pri pripravi snemalnih naprav, pregled posnetega gradiva in pomoč pri snemanju;
- podpora pri vzdrževanju in upravljanju baz podatkov s pomočjo metapodatkovnega, korpusnega strežniškega sistema;
- prenos, obdelava, pregled in priprava terenskega gradiva za arhiviranje;
- urejanje in varovanje slikovnega in tekstovnega gradiva ter dokumentacije;
- obdelava knjižničnega gradiva, njegovo urejanje, hranjenje in omogočanje dostopa javnosti;
- urejanje in vzdrževanje spletnih strani inštituta;
- za inštitutsko knjižnico je bilo na novo pridobljenih in obdelanih 18 monografij in 45 enot serijskih publikacij;
- uredniško in strokovno-tehnično delo pri znanstvenih publikacijah (revija *Traditiones* in zbirka *Folkloristika*);
- sodelovanje pri izvedbi prireditev, znanstvenih posvetov in drugih dogodkov: simpozij Večjezičnost v folklori, Ljubljana, Prešernova dvorana, 1.–2. 10., *Glasba in manjšine: (trans)kulturne dinamike v Sloveniji po letu 1991*, Ljubljana, Mesni muzej, 27.–28. 8.; organizacija koncerta *Zajuckaj in zapoj*, s predstavitev večjezičnih pesmi (1. 10.) in z neposrednim prenosom Radia Prvi, RTV Slovenija;
- podpora sodelavcem drugih raziskovalnih programov pri snemanju, digitalizaciji, obdelavi in pripravi gradiva.

Inštitut za kulturno zgodovino (IKZ)

Osrednji del infrastrukturne dejavnosti inštituta za kulturno zgodovino je povezan s posodobitvijo Slovenskega biografskega leksikona (SBL), leksikografske publikacije izjemnega nacionalnega pomena, ki je izhajala celih 65 let. Slovenski biografski leksikon je od leta 2009 dostopen tudi na spletu (portal Slovenska biografija). Novi Slovenski biografski leksikon (NSBL) je zasnovan kot prenova in nadgradnja SBL, pri prenovljeni izdaji pa sodelujejo strokovnjaki z vseh 18 inštitutov in Založbe ZRC ter večje število zunanjih avtorjev. V okviru potekajočega infrastrukturnega programa so:

- v bio-bibliografski podatkovni zbirki oblikovali več sto novih osebnih map in dopolnjevali obstoječe;
- posodobili geslovnik za Novi Slovenski biografski leksikon;
- zbirali in urejali arhivsko gradivo znanih osebnosti;
- pripravili in dopolnili nova gesla, ki se bodisi že nahajajo v drugih, regionalnih biografskih bazah (npr. Primorski slovenski biografski leksikon) bodisi so jih napisali povsem na novo in jih tako priobčili za objavo na spletnem portalu Slovenska biografija;
- pripravljali gradivo za četrti zvezek NSBL;
- epigrafske raziskave za obdobje srednjega in zgodnjega novega veka;
- vzpostavljanje dveh podatkovnih baz, ki sta osrednjega pomena za raziskave, povezane s kulturnozgodovinsko topografijo slovenskega prostora: vzpostavljanje digitalnega arhiva Novega Slovenskega biografskega leksikona in vzpostavljanje digitalne zbirke del humanistov, ki so delovali v slovenskem prostoru oziroma bili z njim povezani; v okviru teh raziskav je IKZ že izdal dve temeljni deli koprškega humanista Petra Pavla Vergerija ml.;
- svoja prizadevanja, povezana z biografiko, je IKZ navezal tudi na mednarodni projekt InTaVia, ki ga je v okviru raziskovalne perspektive Obzorje 2020 pridobil v preteklem letu.

Inštitut za kulturne in spominske študije (IKŠŠ)

Programsko zelo interdisciplinarno usmerjen inštitut je infrastrukturno dejavnost namenjal predvsem raziskovalnemu programu Historične interpretacije 20. stoletja in tekočim temeljnim raziskovalnim projektom. Med pomembnejše dejavnosti sodijo:

- dopolnjevanje in urejanje zbirke partizanskih in domobraskih spomenikov na Slovenskem;
- dopolnjevanje in urejanje zbirke spomenikov in prostorov socialistične industrijske kulturne dediščine na prostoru nekdanje Jugoslavije;
- dopolnjevanje in urejanje spletnega portala Glasba, afekt, politika (<https://musicaffectpolitics.zrc-sazu.si>);

- dopolnjevanje in urejanje spletnega portala Spol in znanost (<https://spolinznanost.zrc-sazu.si/>);
- urejanje in dopolnjevanje avdio-vizualnega arhiva političnih zvokov in zvokov upora;
- oblikovanje korpusa besedil, ki je vključen v repozitorij CLARIN.SI (<https://www.clarin.si/repository/xmlui/handle/11356/1371#>)
- posodabljanje in vzdrževanje spletnih strani inštituta, raziskovalnega bloga in spletnih strani tekočih projektov;
- strokovno-tehnična podpora pri organizaciji predavanj in znanstvenih sestankov;
- uredniško in strokovno-tehnično delo pri knjižni zbirki *Kulturni spomin* Založbe ZRC;
- knjižnična dejavnost Inštituta za spominske in kulturne študije;
- popularizacija znanstvenih dosežkov v najrazličnejših medijih.

Inštitut za raziskovanje krasa (IZRK)

V zadnjih letih posveča inštitut vse več pozornosti preučevanju ekoloških zmogljivosti krhke kraške pokrajine, njenemu varovanju in smiselnemu načrtovanju življenja v njej, zato je infrastrukturna dejavnost obsegala:

- geodetske meritve kraških jam in dopolnjevanje, urejanje in obdelavo zbirke Kataster kraških jam v Sloveniji, ki jo inštitut vodi skupaj z Jamarsko zvezo Slovenije in Društvom za raziskovanje jam Ljubljana;
- snemanje 3D modelov kraških jam (Snežna jama na planini Arto, Velika ledena jama v Paradani, Željske jame, Križna jama, Barka, Planinska jama, Škocjanske jame) in površja (Postojna, vkop 2TDK pri Lokvah) z novim lidarskim skenerjem; • določanje natančnih lokacij številnih vhodov v kraške jame, predvsem na območju klasičnega krasa z novim geodetskim sistemom Leica RTK Rover;
- snemanje fotografij, videov in 3D modelov površja z novim brezpilotnim letalnikom na več kraških območjih Slovenije;
- povečanje vsebinskega obsega 39 zbirk s področja speleologije, geologije, geomorfologije, hidrologije in ekologije ter mikrobiologije, kar pomeni kvalitetnejšo osnovo za nadaljnje delo v okviru programa Raziskovanje krasa ter več mednarodnih in nacionalnih projektov;
- vzorčenje sedimentov, kamnin in sige ter njihova obdelava;
- zvezne meritve jamske mikroklimе, na notranjskem krasu pa zvezne meritve fizikalnih parametrov preniklih in izvirnih voda ter zajem vzorcev za laboratorijske kemijske in mikrobiološke analize;
- dopolnjevanje zbirke kraških skalnih oblik, ki obsega več kot 20.000 fotografij, ter zbirke rezultatov monitoringov v Postojnskem in Predjamskem jamskem sistemu; priprava zbirke sledenj podzemnih kraških tokov za javno objavo;
- celoletne zvezne terenske meritve padavin v okviru dolgoletnih monitoringov jamske klime in kraških voda z vzporednimi analizami;
- vzorčenje mikroplastike v jamskih sedimentih in vodah ter v zraku;
- vzorčenje metana v Postojnski jami;
- kombinirane sledilne poskuse na območju matičnega in osamelega krasa;
- vzorčenje za biološke in mikrobiološke analize na matičnem in osamelem krasu;
- pridobivanje podatkov o potresni aktivnosti izbranih kraških območij – potresne opazovalnice na več lokacijah v jamah;
- pridobivanje gravimetričnih podatkov na izbrani lokaciji na Krasu;
- izdelavo številnih grafičnih strokovnih podlag;
- vsakoletna mednarodna krasoslovna šola je bila zaradi covid-19 prestavljena na naslednje leto.

Geografski inštitut Antona Melika (GIAM)

Infrastrukturne dejavnosti Geografskega inštituta Antona Melika so vezane predvsem na številne mednarodne in nacionalne projekte, Zemljepisni muzej in zemljepisno knjižnico, fizičnogeografski laboratorij, sedem periodičnih publikacij, digitalno kartografijo in geografski informacijski sistem ter tri stalne simpozije:

- zbiranje, upravljanje, hranjenje in obdelovanje geokodiranih podatkov za najrazličnejše projekte;
- fizikalno-kemijske analize v fizičnogeografskem laboratoriju;
- pridobivanje podatkov z brezpilotnim letalnikom;
- GIS-analize naravnogeografskih, humanogeografskih in regionalnogeografskih slojev za zahtevnejše prostorske analize;

- priprava in preučevanje kartografskega gradiva ter izdelovanje digitalnih zemljevidov za objave znanstvenih izsledkov raziskav;
- administrativno in finančno vodenje mednarodnih projektov;
- stalne meritve ledenika pod Skuto in Triglavskega ledenika od leta 1946 ter dopolnjevanje podatkov za bazo World Glacier Monitoring Service;
- priprava razstav in publikacij o slovenskih ledenikih;
- delovanje spletne kamere na Kredarici za spremljanje Triglavskega ledenika v živo prek spleta;
- uredniško in strokovno-tehnično delo pri znanstveni reviji *Acta geographica Slovenica* ter knjižnih zbirkah *Geografija Slovenije*, *Georitem*, *GIS v Sloveniji*, *Regionalni razvoj*, *Naravne nesreče* in *CAPACities*;
- vzpostavljanje, delovanje in urejanje sistema Open Journal System za avtomatizirano urednikovanje in vnos vseh številok revij v arhiv;
- digitalizacija starejših številok geografskih revij, zemljevidov in elaboratov;
- urejanje geografskega fotoarhiva;
- pripravljane spletnih strani in objavljanje digitaliziranih enot na medmrežju;
- organizacijsko, uredniško in strokovno-tehnično delo pri znanstvenih posvetih Geografski informacijski sistemi v Sloveniji, Regionalni dnevi in Naravne nesreče v Sloveniji;
- arhiviranje in digitaliziranje starejšega kartografskega, fotografskega in drugega arhivskega gradiva, ki ga katalogizirata in urejata zemljepisni muzej in zemljepisna knjižnica;
- spremljanje, dokumentiranje in ugotavljanje ogroženosti zaradi naravnih nesreč ter vzpostavitve podatkovne baze;
- vzpostavljanje, delovanje in urejanje digitalnih baz zemljepisnih imen kot podlaga za delovanje Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije;
- spremljanje in odpravljanje napak pri vpisu publikacij članov inštituta v bibliografski bazi Scopus;
- delovanje zemljepisne knjižnice (vzpostavljanje internih katalogov, izposoja, mednarodna izmenjava publikacij, selekcija gradiva, vzdrževanje zaloge lastnih publikacij itd.);
- delovanje Zemljepisnega muzeja (razstave, predavanja, vodenje sedmih muzejskih zbirk itd.);
- popularizacija znanstvenih dosežkov v najrazličnejših medijih.

Paleontološki inštitut Ivana Rakovca (PIIR)

Paleontološki inštitut Ivana Rakovca, ki je specializiran za tri temeljna področja geologije – paleontologijo, stratigrafijo in sedimentologijo, je v okviru infrastrukturnega programa opravljala naslednje dejavnosti:

- podpora raziskovalnemu programu Paleontologija in sedimentarna geologija in raziskovalnim projektom;
- terenske raziskave mezozojskih in kenozojskih bazenskih, platformnih in terestričnih karbonatov v Sloveniji, Španiji, Avstriji, na Hrvaškem in v Črni gori; laboratorijska preparacija kamnin in fosilov;
- na vrstičnih elektronskih mikroskopih so leta 2020 analizirali 200 vzorcev in posneli 4000 fotografij. Na petrografskih mikroskopih so posneli 2000 digitalnih fotografij. Izdelali so 148 standardnih in poliranih zbruskov, in 20 izpirkov za mikropaleontološke raziskave;
- geološke spremljave gradbenih del, namenjene evidentiranju in ohranjanju geološke naravne dediščine;
- vzdrževanje in rekonstrukcije optične in elektronske mikroskopije;
- dopolnitve digitalne in fizične podatkovne zbirke;
- publiciranje znanstvenih dosežkov.

Bioološki inštitut Jovana Hadžija (BIJH)

Raziskovalci infrastrukturnega programa nudijo predvsem podporo raziskovalnemu programu Biodiverzitetata: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje, ki obsega raziskave v Sloveniji in globalno. Dejavnost je v preteklem letu potekala predvsem:

- na terenu – vzorčenje, prepariranje in fotografiranje živali, nabiranje, fotografiranje in herbariziranje rastlin, popisovanje na transektih, floristične in vegetacijske popise, markiranje in štetje osebkov v populacijah, meritve okoljskih parametrov, vnos prostorskih podatkov na kartografske podlage ter fotografiranje;
- v inštitutskem laboratoriju in preko bilateralnega sodelovanja tudi v gostujočih laboratorijih – sortiranje osebkov iz vzorcev, priprava preparatov za določanje vrst,

mikroskopsko fotografiranje, gojenje in opazovanje pajkov, izolacija in čiščenje genomske DNA, pomnoževanje DNA in čiščenje PCR produktov ter genetske analize;

- v kabinetih na inštitutu ter na računalniških platformah – določanje vrst živali in rastlin, vnašanje podatkov in fotografij v podatkovne baze, analiza tkivnih preparatov, računalniško obdelovanje sekvenc DNA, izvajanje filogenetskih analiz preko tujih strežnikov in urejanje rezultatov; dopolnjevanje podatkovnih zbirk (npr. FloVegSi, Vegetacija Slovenije);
- v zooloških mokrih in suhih zbirkah ter v herbariju – urejanje in etiketiranje herbarija ter zbirk metuljev, pajkov, tkiv in dednega materiala, vzdrževanje zbirk in zastrupljanje, vodenje zbirke vegetacijskih kart in njihova digitalizacija;
- v sklopu založniške dejavnosti redno objavljanje znanstvene revije *Hacquetia* v odprtem dostopu in urednikovanje v sistemu Open Journal System in urejanje internetne strani revije.

Inštitut za antropološke in prostorske študije (IAPŠ)

Inštitut združuje antropološke raziskave v najširšem smislu, z razvijanjem in aplikacijami metod in tehnik geografskih informacijskih sistemov (GIS) in daljinskega zaznavanja. Zato je tudi infrastrukturna dejavnost inštituta zelo specifična in je obsegala:

- razvijanje novih tehnik in metod obdelave podatkov, s težiščem na laserskem skeniranju, objektni klasifikaciji satelitskih posnetkov in uporabi metod strojnega učenja;
- razvoj algoritmov za popolnoma samodejno predobdelavo in obdelavo optičnih satelitskih posnetkov (npr. pri projektu za Evropsko vesoljsko agencijo Automatic orthorectification service for very high-resolution optical satellite data);
- pripravo digitalnih modelov reliefa iz podatkov različne kakovosti;
- arhiv surovih in predobdelanih satelitskih podatkov optičnih sistemov Landsat in Sentinel-2 ter dveh tipov (bolj kompleksnih SLC in manj kompleksnih GRD) posnetkov radarskega sistema Sentinel-1 za območje Slovenije;
- inovativno generiranje novih spremenljivk, pomembnih pri modeliranju okolja, statistično analizo njihove pomembnosti, tehnike kognitivnega kartiranja in modeliranje naravne in kulturne pokrajine;
- kombinirane visokoločljivostne postopke zajemanja, razpoznavanja in vzdrževanja prostorskih podatkov;
- preučevanje mikroreliefnih oblik z zračnim laserskim skeniranjem;
- razvoj spletne kartografske aplikacije, povezane z javno dostopnimi podatkovnimi zbirkami: dopolnili so prikaze rezultatov arheološkega rekognosciranja v jugovzhodnem delu mehiške zvezne države Campeche;
- strokovno-tehnično podporo pri socialnoantropoloških raziskavah na Papui Novi Gvineji, v Albaniji, Srbiji in Sloveniji;
- izdelavo algoritmov za obdelavo lidarskih podatkov;
- modeliranje naravnih pojavov za potrebe kmetijstva in gozdarstva (npr. pri tržnih projektih Testiranje možnosti in izvedba kartiranja traviščnih habitatnih tipov z daljinskim zaznavanjem s poudarkom na ločevanju intenzivnih in ekstenzivnih travnikov in Testiranje možnosti in izvedba kartiranja krajinskih struktur pomembnih za biotsko raznovrstnost in blaženje podnebnih sprememb z daljinskim zaznavanjem).

Družbenomedicinski inštitut (DMI)

Infrastrukturne dejavnosti inštituta se v splošnem nanašajo na raznovrstno podporo potekajočih raziskovalnih vsebin, kot so duševno zdravje, stres v delovnem okolju, nasilje in stiske v digitalni dobi, migracijski in drugi demografski procesi, ambivalentni, solidarni in konfliktni odnosi med spoloma in generacijami različnih družbenih skupin. V preteklem letu so prevladujoče infrastrukturne dejavnosti obsegale:

- promocijske aktivnosti na področju obvladovanja psihosocialnih tveganj na delovnem mestu, namenjene strokovni in laični javnosti (udeležba na strokovnih srečanjih in okroglih mizah, obvestila v medijih, izvedba strokovnih izobraževanj);
- izvedbe intervjujev in fokusnih skupin z uporabniki in izvajalci zdravstvenosocialnih storitev na področju duševnega zdravja z namenom oblikovanja široke izobraževalne platforme na področju prepoznavanja in spoprijemanja z motnjami razpoloženja in osebnosti (spletna učilnica, delavnice, priročnik);
- izvedbe spletnih delavnic s področja prepoznave s stresom povezanih težav v duševnem zdravju;
- informiranje in ozaveščanje o pomenu duševnega zdravja (predstavitve programa OMRA v

tiskanih in elektronskih medijih ter socialnih omrežjih);

- organizacijo in izvedbe javnih izobraževalnih dogodkov, okrogle mize in razstave likovnih del v sklopu svetovnega dneva duševnega zdravja 2020;
- kvalitativne in kvantitativne evalvacije učinkov delavnic o prepoznavanju in rešitvah težav, povezanih s stresom, depresijo, anksioznimi in drugimi duševnimi motnjami (dopolnjevanje baze podatkov o ravni pismenosti o motnjah razpoloženja, vedenjskih namerah udeležencev delavnic, ki je bila oblikovana s pomočjo intervjujev in evalvacijskih vprašalnikov);
- sodelovanje v strokovnih telesih Ministrstva za kmetijstvo, prehrano in gozdarstvo (Svet za ženske na podeželju, NIJZ (Interdisciplinarna skupina Nacionalnega programa duševnega zdravja 2018-2028 za področje evalvacij in raziskovanja in Ministrstva za zunanje zadeve (Strokovna skupina za Globalnega partnerstva za umetno inteligenci (GPAI), področje bodočega dela);
- sodelovanje z ZSPM (Zveza slovenske podeželske mladine) pri oblikovanju izvedbe njihovega projekta Erasmus+ s ciljem dostopa do pomembnih deležnikov za izpeljavo inštitutskega temeljnega ARRS projekta in CRP projekta;
- predstavitev rezultatov tekočega in zaključenega raziskovalnega dela na mednarodnih konferencah (Lizbona);
- vzpostavitev bloga o migracijah in COVID-19, priprava prispevkov za blog in so-avtorstvo in so-uredništvo zbornika v elektronski in tiskani obliki, predstavitev vsebin na akcijski delavnici o migracijah;
- posodabljanje in vzdrževanje spletnih strani inštituta, in spletnih strani tekočih projektov.

Filozofski inštitut (FI)

Infrastrukturalna dejavnost inštituta zajema podporo temeljnemu raziskovalnemu delu in dopolnilnim aktivnostim, s katerimi se sodelavci vključujejo v nacionalno ter mednarodno strokovno in širšo javnost. V letu 2020 je delo potekalo v okviru naslednjih področij:

- strokovno-tehnična podpora pri delu na raziskovalnem programu in projektih;
- strokovno tehnična podpora pri organizaciji spletnih dogodkov in ciklusov predavanj;
- uredniško in strokovno-tehnično delo pri Filozofskem vestniku (oblikovanje slovenske filozofske terminologije);
- uredniško in strokovno-tehnično delo pri publicistični dejavnosti – Zbirka Historia Scientiae (oblikovanje slovenske filozofske terminologije);
- ažuriranje in posodabljanje spletnih strani Filozofskega inštituta in revije Filozofski vestnik;
- knjižnična dejavnost Filozofskega inštituta ZRC SAZU (osrednja slovenska filozofska knjižnica), v letu 2020 je bilo v knjižnico vpisanih 264 knjižnih enot in 31 zvezkov periodike;
- sodelovanje pri Novem Slovenskem biografskem leksikonu (področno uredništvo);
- uredništvo letnega poročila ZRC SAZU o delu;
- pomoč pri prevajanju in urejanju del nemškega govornega področja s področja filozofije in psihoanalize. Prevod obsežnega popisa primera Wilhelma Stekla, enega najtesnejših Freudovih sodelavcev iz začetnega obdobja psihoanalize, je prvi prevod tega avtorja v slovenski jezik, kot tak pa zaradi nekaterih odmikov od standardnih pojmovnih povezav pomembno prispeva k razvoju področne terminologije;
- prevajanje in urejanje del italijanskega govornega področja s področja filozofije. Prevod dela Alberta Toscana in prevod dela Giorgia Agambena;
- v okviru projekta GRACE (Horizont 2020) vodenje procesa za ustanovitev Komisije za etiko in integriteto v znanosti ZRC SAZU, izvedena sta bila dva javna posveta.

C. Sodelovanje v okviru evropskih raziskovalnih infrastruktur ESFRI

ZRC SAZU igra pomembno vlogo tudi v petih evropskih raziskovalnih infrastrukturah ESFRI, ki jih je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport v Načrtu razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020 uvrstilo na seznam nacionalno pomembnih projektov. Zato je del infrastrukturne dejavnosti bilo namenjene tudi izvajanju začrtanih aktivnostih DARIAH, LIFEWATCH, eLTER, EPOS in CLARIN, katerih rezultati so natančneje za vsak program posebej predstavljeni v točki 12 v poglavju *Pomen za podporo sodelovanju pri mednarodnih infrastrukturnih projektih*.

V letu 2020 je ZRC SAZU postal tudi član izvršnega odbora mednarodnega združenja OPERAS (Open scholarly communication in the european research area for social sciences and humanities), evropske raziskovalne infrastrukture za razvoj odprte znanosti na področju družbenih in humanističnih ved (<https://operas.hypotheses.org/>). Združenje, ki še posebno pozornost namenja vprašanjem odprte znanosti v publicistiki, si trenutno prizadeva, da bi bili uvrščeni na seznam infrastrukturnih projektov v »ESFRI Roadmap 2021«.

4. Realizirana podpora infrastrukturnega programa raziskovalnim programom⁴

SLO

Infrastrukturni program ZRC SAZU v največjem obsegu nudi terensko, informacijsko, dokumentacijsko in predstavitveno podporo **raziskovalnim programom in projektom**, ki jih financira ARRS. Kot pove tudi njegovo poimenovanje, je v ospredju skrb za ohranjanje kulturne in naravne dediščine Slovencev. V splošnem obsega zbiranje, sistematično urejanje in ustrezno hrambo zbranega gradiva, ustvarjanje kakovostnih, inovativnih in odmevnih rezultatov, spoznanj in dosežkov in njihovo predstavljanje strokovni in laični javnosti. V preteklem letu velja izpostaviti:

(a) terensko dejavnost (geodetske izmere kraških jam in ledenika, arheološka izkopavanja, popis in fotografiranje umetnostnozgodovinskih spomenikov, sledilne poskuse voda, kartiranje vegetacije in biotopov, intervjuvanje deležnikov, obiske arhivov, muzejev in drugih inštitucij doma in v tujini, snemanje etnoloških in drugih dokumentacijskih filmov, ...),
(b) laboratorijsko dejavnost (paleontološke, mikrobotanične, arheološke in biološke obdelave terenskih vzorcev, ...),
(c) informacijsko dejavnost (geografsko informacijske analize, obdelave satelitskih posnetkov, modeliranje, leksikološke analize, fotografiranje, skeniranje in digitaliziranje rokopisnih virov ali tiskov, urejanje podatkovnih zbirk z metapodatki, ...),
(d) dokumentacijsko dejavnost (urejanje in vnašanje rezultatov vzorcev, gradiv in podatkov v podatkovne zbirke, razvrščanje in katalogiziranje gradiva, arhiviranje, statistične obdelave vzorcev, ...),
(e) predstavitveno dejavnost (priprava raziskovalnih podatkov in rezultatov za objave v publikacijah in na spletu, organizacija simpozijev, razstav in srečanj projektnih partnerjev, informiranje širše javnosti, ...).

Omenjena infrastrukturna dejavnost je bila povezana z vsemi sedemnajstimi raziskovalnimi programi, ki potekajo v ZRC SAZU in dvema programoma, ki ju izvajamo v sodelovanju s Pravno fakulteto in Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani.

- (P6-0052, Preinfalk), Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti,
- (P6-0061, Oter Gorenčič), Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru,
- (P6-0064, Velušček), Arheološke raziskave,
- (P6-0004, Kokole), Raziskave slovenske glasbene preteklosti,
- (P5-0070, Kalc), Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij,
- (P6-0038, Ahačič), Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju,
- (P6-0024, Juvan), Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave,
- (P6-0088, Fikfak), Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks,
- (P6-0111, Golež Kaučič), Folkloristične in etnološke raziskave slovenske ljudske duhovne kulture,
- (P6-0119, Slabe), Raziskovanje krasa,
- (P6-0101, Komac), Geografija Slovenije,
- (P1-0008, Goričan), Paleontologija in sedimentarna geologija,
- (P1-0236, Kralj Fišer), Biodiverziteteta: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje,
- (P6-0079, Šprajc), Antropološke in prostorske raziskave,
- (P6-0347, Luthar), Historične interpretacije 20. stoletja,
- (P6-0014, Zupančič Žerdin), Pogoji in problemi sodobne filozofije,
- (P5-0408, Ledinek Lozej), Dediščina na obrobjih: novi pogledi na dediščino in identiteto znotraj in onkraj nacionalnega,
- (P5-0217, Strban*), Vključevanje pravnega izrazja evropskega prava v slovenski pravni

sistem,

- (P2-0406, Oštir*), Opazovanje Zemlje in geoinformatika.

5. Realizirana podpora infrastrukturnega programa raziskovalnim projektom⁵

SLO

Vse štiri skupine dejavnosti, omenjene pri podpori raziskovalnim programom v točki 4, so bile ključne tudi pri nujenju infrastrukturne podpore raziskovalnim in aplikativnim projektom, ki so se izvajali na vseh osemnajstih raziskovalnih inštitutih. Seznam projektov je obsežen, zato ga zaradi lažje preglednosti navajamo po organizacijskih enotah. Z zvezdico so označeni nosilci projektov, ki so zaposleni na drugih raziskovalnih inštitucijah, z znakom plus pa nosilci, ki niso del kadrovske strukture navedene organizacijske enote, ampak delujejo na drugih inštitutih ZRC SAZU.

Zgodovinski inštitut Milka Kosa (ZIMK)

- (J6-1801, Kosi*), Postimperialne tranzicije in transformacije iz lokalne perspektive: slovenska mejna območja med dvojno monarhijo in nacionalnimi državami (1918-1923),
- (J6-1810, Košak+), Umetnost v času zatona plemstva: transformacije, translokacije in reinterpretacije,
- (J6-2572, Bratož*), Kulturno-zgodovinski vidiki staranja: izkušnje, reprezentacije, identitete,
- (J6-2575, Kos), Ambicije, karierizem, pohlep, prevare: socialno-materialne strategije, prakse in komunikacija družbenih elit na Slovenskem v zgodnjem novem veku,
- (J6-8249, Svoljšak), Begunci - nikoli dokončana zgodba,
- (J6-9358, Kosi), Zgodovinski atlas slovenskih mest,
- (J6-9439, Oter Gorenčič+), Umetnina kot odsev znanja in povezovanja. Pomen izobrazbe in družbene vpetosti umetnikov in naročnikov v poznem srednjem in zgodnjem novem veku,
- (J7-2604, Hriberšek*), Latinske in nemške kronike na Slovenskem,
- (L7-8282, Lazarini*), Likovna umetnost med cenzuro in propagando od srednjega veka do konca prve svetovne vojne,
- (L7-9424, Bizjak), Toponomastična dediščina Primorske,
- (Z6-2662, Antoličič), Pozabljene žrtve prve svetovne vojne - vdove, sirote in vojni invalidi.

Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta (UIFS)

- (J6-1810, Košak), Umetnost v času zatona plemstva: transformacije, translokacije in reinterpretacije,
- (J6-2587, Oter Gorenčič), Transformacije – iz materialnega v virtualno. Digitalni korpus stenskega slikarstva – nove razsežnosti raziskav srednjeveške umetnosti v Sloveniji,
- (J6-2588, Novak Klemenčič*), Koprška Pretorska palača: podoba, pomen in namen,
- (J6-8249, Svoljšak+), Begunci - nikoli dokončana zgodba,
- (J6-9439, Oter Gorenčič), Umetnina kot odsev znanja in povezovanja. Pomen izobrazbe in družbene vpetosti umetnikov in naročnikov v poznem srednjem in zgodnjem novem veku,
- (L6-8262, Seražin), Mapiranje urbanih prostorov slovenskih mest v zgodovinskem okviru: modernistična Nova Gorica in njeni konteksti,
- (L7-8282, Lazarini*), Likovna umetnost med cenzuro in propagando od srednjega veka do konca prve svetovne vojne,
- (NI-0003, Vidmar), Digitalizacija judovske dediščine v Sloveniji.

Inštitut za arheologijo (IZA)

- (J6-1802, Tecco Hvala), Na stiku med Alpami in Mediteranom - kontinuiteta in prelomnice
- (J6-8251, Laharnar*), Predmeti in krajine. Strukturiranost notranjskih železnodobnih skupnosti,
- (J6-9358, Kosi+), Zgodovinski atlas slovenskih mest,
- (J6-9363, Blečić Kavur*), Skupnosti mrtvih, družbe živih. Pozna Bronasta doba vzhodne Slovenije,
- (J6-9450, Štular), Poselitev jugovzhodno alpskega prostora v zgodnjem srednjem veku,
- (J7-1817, Andrič), 5000 let paše in rudarjenja v Julijskih Alpah: proučevanje jezerskih sedimentov, antropogeno preoblikovane krajine in arheoloških najdb ter rekonstrukcija

vpliva klime in človeka na okolje,

- (J7-2598, Tolar), Pes ali njegov gospodar? Znanstvena študija človeških ali pasjih koproilitov s kolišča na Starih gmajnah v Sloveniji.,
- (L6-1846, Horvat), Colonia Ulpia Traiana Poetovio - nastanek in razvoj mesta,
- (L6-2627, Grahek), Kolapijani – ljudstvo ob reki Kolpi v železni dobi,
- (N6-0132, Štular), Metodološka zrelost zračnega laserskega skeniranja v arheologiji - pilotni projekt.

Muzikološki inštitut (MI)

- (J6-1809, Šter), Stare tradicije v novih oblačilih: glasbene in besedilne predelave v izvajalski praksi liturgične glasbe,
- (J6-2586, Grabnar), Digitalna demonstracija cerkvene glasbe dolgega 16. stoletja, povezane s Kranjsko,
- (J6-9386, Zupančič), Pritok glasbenikov na Slovensko v dolgem 19. stoletju – njihov vpliv in integracija.

Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije (ISIM)

- (J5-8246, Lukšič Hacin), Socialna, gospodarska in kulturna zgodovina slovenskega izseljenstva 1945-2015,
- (J6-1803, Gregorič Bon+), Doživljanje vodnih okolij in okoljskih sprememb: antropološka študija vode v Albaniji, Srbiji in Sloveniji,
- (J5-2571, Kalc), Migracije in družbene spremembe v primerjalni perspektivi: primer zahodne Slovenije po drugi svetovni vojni,
- (J6-8250, Kalc), Nadzor nad migracijami na Slovenskem od Avstro-Ogrske do samostojne Slovenije,
- (J6-8258, Jelnikar+), Slovenske misijonarke v Indiji: pozabljeno poglavje v medkulturnih odnosih,
- (N5-0134, Mlekuž), Made in YU: Kako so neljudje gor spravili Jugoslavijo,
- (N6-0151, Lazarević*), Migration and development in the mountain borderlands of Switzerland and Slovenia: a comparative perspective (18th-20th c.),
- (Z5-1877, Kožar Rosulnik), Prenos znanja v kontekstu migracij,
- (Z5-1880, Zobec), Manjšine, diaspore in subverzivneži: izventeritorialni nadzor nad slovenskimi izseljenci med svetovnima vojnama.

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (ISJFR)

- (L6-2628, Škofic), i-SLA - Interaktivni atlas slovenskih narečij,
- (L7-9406, Žganec Gros*), OptiLEX: Raziskave in optimizacija predstavitve leksikalnih jezikovnih viriov za implementacijo govornih tehnologij na vgrajenih sistemih,
- (J6-2579, Babič+), Tradicionalne paremiološke enote v dialogu s sodobno rabo,
- (J6-2584, Kocijančič Pokorn*), Zgodovina slovenskega literarnega prevoda,
- (Z6-1890, Mirtič), Rastoča baza pravorečnih težav,
- (Z6-9378, Meterc), Aktualna raba pregovornih izrazov slovenskega jezika: korpusni in slovaropisni vidik.

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede (ISLLV)

- (J6-1808, Habjan), Alpinistična literatura: Slovenija in onkraj. Intertekstualnost, intersubjektivnost, internacionalnost,
- (J6-2583, Dović), Slovenski literati in cesarska cenzura v dolgem 19. stoletju,
- (J6-8259, Virk*), Slovenska literatura in družbene spremembe: nacionalna država, demokratizacija in tranzicijska navskrižja,
- (J6-8263, Hajdini*), Struktura in genealogija indiferece: logika - epistemologija - ideologija,
- (J6-9384, Juvan), Maj 68 v literaturi in teoriji: zadnja sezona modernizma v Franciji, Sloveniji in svetu,
- (J7-2604, Hriberšek*), Latinske in nemške kronike na Slovenskem,
- (Z6-8260, Deželak Trojar), Jezuitske gledališke igre kot dejavnik razvoja novoveške dramatike: slovenski in srednjeevropski kontekst,
- (Z6-9385, Žejn), Izhodišča slovenske pripovedne proze.

Inštitut za slovensko narodopisje (ISN)

- (J6-1808, Kozorog), Mladi podjetniki v času negotovosti in spodbujenega optimizma:

etnološka študija podjetništva in etike mladih v sodobni Sloveniji,

- (J5-2571, Kalc+), Migracije in družbene spremembe v primerjalni perspektivi: primer zahodne Slovenije po drugi svetovni vojni,
- (J6-2577, Knežević Hočvar+), Spremembe v kmetijstvu skozi oči in telesa kmetov,
- (J6-2578, Poljak Istenič), Urbane prihodnosti: Zamišljanje in spodbujanje možnosti v nemirnih časih,
- (J6-2579, Babič), Tradicionalne paremiološke enote v dialogu s sodobno rabo,
- (J6-8254, Fikfak), Zavarovana območja ob slovensko-madžarski meji. Izzivi sodelovanja in trajnostnega razvoja,
- (J6-9369, Klobčar+), Pesemski odsevi medkulturnega sobivanja,
- (L6-9364, Podjed), Nevidno življenje odpadkov: Razvoj etnografsko utemeljene rešitve za upravljanje z odpadki v gospodinjstvih,
- (Z6-1881, Turk Niskač), Družabni pomen delovnih opravil: Kako misliti delo v otroštvu.

Glasbenonarodopisni inštitut (GNI)

- (J6-2586, Grabnar+), Digitalna demonstracija cerkvene glasbe dolgega 16. stoletja, povezane s Kranjsko,
- (J6-8254, Fikfak+), Zavarovana območja ob slovensko-madžarski meji. Izzivi sodelovanja in trajnostnega razvoja,
- (J6-8261, Pettan*), Glasba in etnične manjšine: (trans)kulturalna dinamika v Sloveniji po letu 1991,
- (J6-9365, Hofman+), Glasba in politika v post-jugoslovanskem prostoru: k novi paradigmi političnosti glasbe na prelomu stoletij,
- (J6-9369, Klobčar), Pesemski odsevi medkulturnega sobivanja,
- (J7-9426, Golež Kaučič), Misliti folkloro: folkloristične, etnološke in računske perspektive in pristopi k narečju.

Inštitut za kulturno zgodovino (IKZ)

- (J6-8258, Jelnikar+), Slovenske misijonarke v Indiji: pozabljeno poglavje v medkulturnih odnosih,
- (J6-9358, Kosi+), Zgodovinski atlas slovenskih mest,
- (J6-2588, Novak Klemenčič*), Koprška Pretorska palača: podoba, pomen in namen,
- (J7-2604, Hriberšek*), Latinske in nemške kronike na Slovenskem.

Inštitut za kulturne in spominske študije (IKSŠ)

- (J6-2573, Stergar*), Šole in imperialne, nacionalne in transnacionalne identifikacije: Habsburška monarhija, Jugoslavija in Slovenija,
- (J6-2576, Luthar), Oblikovanje novega kulturnega polja v Sloveniji v 1980-ih: civilna družba med nacionalističnimi politikami in medkulturnim sodelovanjem,
- (J6-8261, Pettan*), Glasba in etnične manjšine: (trans)kulturalna dinamika v Sloveniji po letu 1991,
- (J6-9365, Hofman), Glasba in politika v post-jugoslovanskem prostoru: k novi paradigmi političnosti glasbe na prelomu stoletij,
- (N5-0134, Mlekuž), Made in YU: Kako so neljudje gor spravili Jugoslavijo,
- (N6-0123, Bogetić), (Re-)imagining language, nation and collective identity in the 21st century: Language ideologies as new connections in post-Yugoslav digital mediascapes.

Inštitut za raziskovanje krasa (IZRK)

- (J1-8141, Gunde - Cimerman*), Porajajoči mikrobní patogeni človeške ribice (*Proteus anguinus*), endemne troglobionske dvoživke,
- (J1-9185, Martín Pérez+), Kopenski karbonati: mineralni produkti geobioloških procesov v kritični coni,
- (J2-1743, Viršek Ravbar), Procesí infiltracije v gozdnatih kraških vodonosnikih ob spremenljivih okoljskih pogojih,
- (J6-2592, Breg Valjavec+), Koncept soodvisnosti v krasu: povezanost vrtač in jam z vidika antropogenih vplivov,
- (J6-8266, Viršek Ravbar*), Okoljske spremembe in kraški vodni viri: vplivi, ranljivost in prilagoditve rabe prostora,
- (L6-9397, Gabrovšek), Metodologija za nadzor trajnostne rabe turističnih jam z avtomatskimi meritvami – zgledni primer – Postojnska jama,
- (L7-2630, Gabrovšek), Karakterizacija kraških vodonosnikov v regionalnem in lokalnem

merilu: primer zaledja vodnega vira Malni,

- (L7-8268, Šebela), Krasoslovne raziskave za trajnostno rabo Škocjanskih jam kot svetovne dediščine,
- (Z6-2667, Blatnik), Opredelitev ekohidrološke dinamike Cerkniskega jezera z interdisciplinarnim pristopom raziskave.

Geografski inštitut Antona Melika (GIAM)

- (J1-2478, Lojen*), Novi indikatorji klimatskih sprememb v stalagmitih v Sloveniji,
- (J6-2574, Zajc*), Ustvarjanje, vzdrževanje, ponovna uporaba: mejne komisije kot ključ za razumevanje sodobnih mej,
- (J6-2591, Komac), Upravljanje lavinske nevarnosti s pomočjo klasifikacije reliefa,
- (J6-2592, Breg Valjavec), Koncept soodvisnosti v krasu: povezanost vrtač in jam z vidika antropogenih vplivov,
- (J6-8248, Repe*), Napravite mi to deželo nemško ... italijansko ... madžarsko ... hrvaško ! Vloga okupacijskih meja v raznarodovalni politiki in življenju slovenskega prebivalstva,
- (L6-9364, Podjed+), Nevidno življenje odpadkov: Razvoj etnografsko utemeljene rešitve za upravljanje z odpadki v gospodinjstvih,
- (N1-0162, Lipar), Geomorfološke posebnosti krasa na eolskih kalkarenitih in njihova pomembnost za preučevanje paleoklime,
- (N6-0070, Ciglič), Primerni ekološki ukrepi na področju poplavne nevarnosti v hribovitem območju Madžarske in Slovenije,
- (N6-0157, Bole), Mesta brez vrednosti? Družbeno-gospodarska preobrazba industrijskih mest v Švici in Sloveniji,
- (NI-0003, Vidmar+), Digitalizacija judovske dediščine v Sloveniji,
- (Z7-1885, Ribeiro), Trajnostno upravljanje pokrajin: od teorije k praksi.

Paleontološki inštitut Ivana Rakovca (PIIR)

- (J1-1714, Goričan), Mezozojska stratigrafija in tektonska evolucija Južnih Alp v Sloveniji,
- (J1-9185, Martín Pérez), Kopenski karbonati: mineralni produkti geobioloških procesov v kritični coni,
- (J7-1817, Andrič+), 5000 let paše in rudarjenja v Julijskih Alpah: proučevanje jezerskih sedimentov, antropogeno preoblikovane krajine in arheoloških najdb ter rekonstrukcija vpliva klime in človeka na okolje.

Biološki inštitut Jovana Hadžija (BIJH)

- (J1-1703, Gregorič), Razvoj delujočih protokolov za uporabo eDNA iz mrež pajkov,
- (J1-8142, Virant-Doberlet*), Vibracijska komunikacijska omrežja: od žuželk do rastlin,
- (J1-9163, Kuntner*), Evolucijske slepe ulice: Pasti ekstremnih fenotipov,
- (J6-2592, Breg Valjavec), Koncept soodvisnosti v krasu: povezanost vrtač in jam z vidika antropogenih vplivov.

Inštitut za antropološke in prostorske študije (IAPŠ)

- (J2-9251, Oštir*), M3Sat - Metodologija analize časovnih vrst satelitskih posnetkov različnih senzorjev,
- (J6-1803, Gregorič Bon), Doživljanje vodnih okolij in okoljskih sprememb: antropološka študija vode v Albaniji, Srbiji in Sloveniji,
- (J6-1808, Kozorog+), Mladi podjetniki v času negotovosti in spodbujenega optimizma: etnološka študija podjetništva in etike mladih v sodobni Sloveniji,
- (J6-8258, Jelnikar), Slovenske misijonarke v Indiji: pozabljeno poglavje v medkulturnih odnosih,
- (J6-9395, Kokalj), Opazovanje suše v visoki ločljivosti z modeliranjem talnih in satelitskih podatkov,
- (N6-0132, Štular+), Metodološka zrelost zračnega laserskega skeniranja v arheologiji - pilotni projekt,
- (Z6-9367, Bartole), Vladovanje v Pacifiku: Sepiško binkoštno gibanje kot pacifiška oblika množične demokracije, Papua Nova Gvineja.

Družbenomedicinski inštitut (DMI)

- (J5-2567, Mali*), Dolgotrajna oskrba ljudi z demenco v teoriji in praksi socialnega dela,
- (J6-2577, Knežević Hočvar), Spremembe v kmetijstvu skozi oči in telesa kmetov.

Filozofski inštitut (FI)

- (J5-1794, Jalušič*), Prelom v tradiciji: Hannah Arendt in spremembe politične pojmovnosti,
- (J6-2589, Nedoh), Struktura in genealogija perverzije v sodobni filozofiji, politiki in umetnosti,
- (J6-8264, Šumič Riha), Evropa kot filozofska ideja in politični subjekt,
- (J6-9392, Zupančič Žerdin), Problem objektivnosti in fikcije v sodobni filozofiji.

6. Realizirana podpora infrastrukturnega programa razvojnim programom in projektom⁶

SLO

Med osnovne razvojne projekte sodijo brez dvoma ciljni razvojni projekti (CRP), ki sledijo srednjeročnim smernicam strategije razvoja Slovenije. Infrastrukturne aktivnosti posameznih inštitutov so se v manjšem obsegu odvijale tudi pri izvedbi teh projektov. Infrastrukturna skupina je v letu 2020 sodelovala pri enajstih potekajočih ciljnih raziskovalnih projektih s področij izseljenstva, arheologije, urbanističnega načrtovanja, kreiranja kmetijskih politik, gospodarjenja z gozdovi in izobraževalno-vzgojnih vsebin. Z zvezdico so označeni nosilci projektov, ki so zaposleni na drugih raziskovalnih inštitucijah:

- (V1-1938, Vrezec*), Zasnova monitoringa divjih oprasovalcev v Sloveniji,
- (V4-1814, Udovč*), Analitične podpore za večjo učinkovitost in ciljnost kmetijske politike do okolja in narave Slovenije,
- (V4-2019, Šilc), Kmetovanje na vrstno bogatih travnikih. Sodelujoči: Kmetijski inštitut Slovenije,
- (V5-1702, Žbogar*), Slovenska in evropska literarna dediščina - pravljice v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu od vrtca do srednje šole,
- (V5-1730, Golobič*), Nadgradnja metodologije določanja območij nacionalne prepoznavnosti krajine,
- (V5-1928, Valentinčič*), Omilitev posledic bega možganov in krepitev mehanizma kroženja možganov,
- (V5-2028, Černič Istenič), Odzivanje kmečkih družin na posledice delovnih nesreč in poklicnih bolezni,
- (V6-1922, Pogačar), Dediščina v akciji: Participativne metode in digitalni učni viri za vključevanje mladih v dediščinske prakse in izobraževalno-vzgojne vsebine,
- (V6-1923, Ragolič), Popis, analiza in vrednotenje primarnih in sekundarnih virov slovenskih raziskovalcev o "Posoškem staroverstvu",
- (V6-1925, Panjek*), Dr. Branislava Sušnik in sodobniki - ambasadorji slovenske znanosti v Južni Ameriki,
- (V6-1945, Nared), Medresorsko usklajeno spodbujanje razvoja v obmejnih problemskih območjih
- (C2711-20-708328, Šprah Lilijana), Opismenjevanje o motnjah razpoloženja in osebnostnih motnjah,
- (Zveza slovenske podeželske mladine*), NeMOČ PODEŽELJA,
- (C2711-17-708387, Šprah Lilijana), Načrt in metodologija evalvacije implementacije Resolucije o nacionalnem programu duševnega zdravju 2018–2028.

7. Realizirana podpora infrastrukturnega programa državnim in drugim vladnim organom ali resorjem pri izvajanju njihove službe⁷

SLO

Rezultati številnih infrastrukturnih dejavnosti ZRC SAZU služijo tudi kot podpora državnim in drugim vladnim organom ali resorjem, na primer:

- Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja z ugotavljanjem zaraščanja ter napačne rabe zemljišč iz optičnih satelitskih posnetkov;
- Agenciji RS za okolje z opravljanjem javne službe vodenja Katastra jam;
- Agenciji RS za okolje z razvojem sistema za spremljanje in ugotavljanje suše iz večletnih časovnih vrst satelitskih posnetkov;
- Geodetski upravi RS z razvijanjem metode za avtomatsko obnavljanje baz podatkov, ki temeljijo na modernih postopkih zajema podatkov, kot so zajem optičnih satelitskih

- posnetkov, letalskih posnetkov in lidarskega oblaka točk;
- Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje pri vzpostavljanju evalvacijske metodologije na področju duševnega zdravja;
- Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pri informiranju in promociji delovne mobilnosti v EU, posebej napotenih delavcev, in informiranja o ekonomski integraciji migrantov;
- Ministrstvu za infrastrukturo in prostor RS z arheološkimi podatki ARKAS-a za potrebe prostorskega načrtovanja;
- Ministrstvu za infrastrukturo in prostor RS kot eksperti pri formiranju mreže pragozdov bukovih gozdov v Evropi;
- Ministrstvu za izobraževanje, šolstvo in šport RS z izvajanjem ciljnih izobraževanj za krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev ter raziskavo o obsegu in značilnostih "bega možganov";
- Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pri sodelovanju v Ekspertni skupini sveta za ženske na podeželju;
- Ministrstvu za kulturo RS z raziskavami o umetnostnih spomenikih in likovni umetnosti kot pomoč pri evidentiranju in raziskovanju spomenikov (nacionalnega) pomena;
- Ministrstvu za kulturo RS, Direktoratu za dediščino pri vprašanjih ohranjanja in zaščite kulturne dediščine grajskih stavb;
- Ministrstvu za kulturo RS, Komisiji za slovenski jezik;
- Ministrstvu za kulturo RS, Zavodu za varstvo kulturne dediščine RS, SIGIC in NUK-u s podatkovnima zbirkama slovenske glasbene dediščine in s popisom aktualne glasbene literature;
- Ministrstvu za zdravje RS s programom Opismenjevanje o motnjah razpoloženja in osebnostnih motnjah (akronim OMRA);
- Ministrstvu za zunanje zadeve pri sodelovanju s strokovno skupino Globalnega partnerstva za umetno inteligenco (GPAI) na področju bodočega dela;
- Slovenski akademiji znanosti in umetnosti z laboratorijskimi, fotografskimi, risarskimi in drugimi infrastrukturnimi storitvami za raziskave, ki jih izvajajo akademiki;
- Upravi RS za zaščito in reševanje s podporo pri naravnih nesrečah iz analize optičnih in radarskih satelitskih posnetkov;
- Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu z dopolnjevanjem pisnih, vizualnih, zvočnih in video zapisov izseljenjskih življenjskih zgodb (<http://zgodbe.zrc-sazu.si/index.html#gradiva>) in z raziskavo o strategijah ohranjanja etnične identitete ter s promocijo dela slovenskih znanstvenikov po svetu;
- Vladi RS, prevajalskim in lektorskim službam z Jezikovno svetovalnico in s spletnim portalom FRAN;
- Vladi RS z vodenjem Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen;
- Zavodu RS za varstvo narave s sodelovanjem pri oblikovanju naravovarstvenih zahtev v okviru ukrepov Programa za razvoj podeželja 2014–2020;
- Zavodu za varstvo kulturne dediščine RS pri ohranjanju spomenikov in pri njihovi zaščiti.

8. Pomen vsebine infrastrukturnega programa za raziskovalno dejavnost in druge uporabnike z vidika ekonomičnosti in tehnološke sodobnosti⁸

SLO

Infrastrukturni program »Naravna in kulturna dediščina« se trudi slediti hitremu tehnološkemu razvoju in v sodelovanju z zunanjimi ponudniki tehnoloških rešitev razvijati izpopolnjene metode zajemanja podatkov, njihovega analiziranja in predstavljanja. Vse bolj se opira tudi na programske odprtokodne rešitve.

Podobno kot v preteklih letih smo si tudi v letu 2020 prizadevali slediti tehnološkim spoznanjem na področju digitalizacije in organizacije podatkovnih zbirk in programskih orodij, pri ustvarjanju novih podatkovnih baz in modeliranju, pri mikroskopskih analizah, terenskemu delu ali pri razvoju novih sistemov, namenjenih dokumentacijski dejavnosti. Umetnostne topografije, virtualne razstave, fotografski posnetki, arheološke, geografske, biološke, glasbene, etnološke in druge zbirke so kakovostna podlaga za raziskave kulturne in naravne dediščine in so pripravljene za širšo uporabo zlasti za pedagoške, kulturne in turistične ustanove in organizacije ter uporabnike s področja kulturne dediščine. Novejši

pristopi omogočajo tudi hitro odzivno jezikovno, jezikoslovno in terminološko svetovanje strokovni in drugi zainteresirani javnosti.

Med pomembnejšimi aktivnostmi, ki so pripomogle k lažji dostopnosti vsebin za izobraževalne namene, k boljši seznanjenosti drugih raziskovalcev in širše javnosti z rezultati projektov ter lažji izmenjavi informacij, so še obstoječi spletni servisi, ki zahtevajo nenehno nadgradnjo in dopolnjevanje podatkov:

- portal FRAN (www.fran.si), ki združuje slovarje, slovenistične jezikovne vire in portale, ki so nastali ali še nastajajo v Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša in beleži v povprečju 160.000 obiskov spletišča na dan;
- Jezikovna svetovalnica (<http://isjfr.zrc-sazu.si/svetovalnica>), kjer ljudje prek spleta sprašujejo o rabi slovenskega jezika ali pregledujejo že podane odgovore priznanih strokovnjakov; pohvali se lahko z 38.000 obiski na dan;
- Terminologišče (<http://isjfr.zrc-sazu.si/terminologisce#v>), nova spletna stran za iskanje gesel po različnih terminoloških slovarjih in terminološko svetovanje.

Tako strokovna kot laična javnost dnevno išče informacije tudi na naših prosto dostopnih spletnih portalih, ki uporabnikom znanstvena spoznanja predstavljajo na čim bolj prijazen, uporaben ali zanimiv način. Med številnimi izpostavljam najbolj atraktivne:

- temeljne podatkovne arheološke zbirke ARKAS, LIBERA, ZBIVA, Groba keramika (<http://zbiva.zrc-sazu.si/>);
- Slovenska glasbena dediščina (<http://ezb.ijs.si/fedora/get/ezmono:sgd/VIEW/>);
- Slovenska historična topografija – osnovni pripomoček pri identifikaciji toponimov, na katere naletimo v najrazličnejših srednjeveških virih (<https://topografija.zrc-sazu.si/>);
- e-učilnica v okviru projekta Le z drugimi smo (<https://lezdrugimismo.si/sl/e-ucilnica>) z gradivi, literaturo in drugimi materiali s področja medkulturnega izobraževanja in državljskih kompetenc za strokovne delavce;
- spletno izobraževalno informativna platforma OMRA, ki se nenehno dograjuje s poučnimi gradivi iz področja motenj razpoloženja, e-učilnico o motnjah razpoloženja, iskalnikom strokovne pomoči v duševni stiski in osebnimi zgodbami (<https://www.omra.si/>);
- inovativne E-lekcije v okviru projekta »Okljuk« - pot ob reki Iški (<http://www.ljubljanskobarje.si/potepanja-po-ljubljanskem-barju/ucne-poti/2#rekaiska>);
- Arzenal – Virtualna zakladnica nacionalne dediščine ZRC SAZU (www.arzenal.si), ki predstavlja raziskovalne dosežke naše ustanove;
- EZISS – razvoj in praktično izpopolnjevanje modelov za digitalne znanstvenokritične repozitorije in izdaje rokopisnih in tiskanih virov (<http://nl.ijs.si/e-zrc/>);
- umetnostnozgodovinski portal Nove Gorice (<https://www.novagoricaart.si/>);
- umetnostnozgodovinski portal Likovne umetnosti v prostoru mesta Maribor (<http://www.mariborart.si/>);
- E-Observatory *Transnational Observatory on Occupational Safety and Health of Posted Workers* (<http://www.poosh.eu/>) - ki se nadgrajuje in dopolnjuje z vsebinami s področja napotnega dela;
- Spletni portal <https://spolinznanost.zrc-sazu.si/> - ki prinaša informacije, publikacije, informacije o institucijah in projektih - v povezavi s problematiko enakosti spolov v znanosti, raziskovanju in visokem šolstvu.

Dobro sta obiskana tudi repozitorija raziskovalnih serijskih publikacij (<https://ojs.zrc-sazu.si/>) in znanstvenih monografij (<https://omp.zrc-sazu.si/>), kjer so po predpisanih standardih in protokolih odprte znanosti predstavljene knjižne objave najpomembnejših znanstvenih raziskav naše in nekaterih zunanjih organizacij in njihovih dosežkov. V letu 2020 je dostopnih že 13 serijskih publikacij ZRC SAZU (in 4 gostujoče) ter 477 znanstvenih monografij. Novosti v tem letu sta reviji Arheološki vestnik in Izvestje. Mednarodno oznako DOI je ob koncu leta imelo 3177 naših člankov, 477 monografij in 228 poglavij (<https://www.crossref.org/members/prep/2363>). Decembra 2020 je bilo na portalu Google Books 791 naših monografij. Obiskovalci so si s pomočjo te storitve ogledali 4,9 milijona strani, skupno (od maja 2012) pa že 27,8 milijona.

9. Seznam raziskovalne in infrastrukturne opreme ter druge infrastrukture s stopnjo izkoriščenosti zmogljivosti⁹

 Seznam opreme v prilogi

10. Opis tehnološke zahtevnosti infrastrukturne dejavnosti in prispevka k izkoriščenosti raziskovalne in informacijske opreme ter infrastrukture RO¹⁰

SLO

Tehnološka zahtevnost infrastrukturne dejavnosti ZRC SAZU je v primerjavi z naravoslovno-tehničnimi vedami zaradi humanistično prevladujoče narave raziskav precej manjša in usmerjena predvsem v uporabo in posodabljanje računalniških omrežij, laboratorijskih naprav ter različne visokotehnološke strojne in programske opreme. Močno se tudi razlikuje med inštituti in posameznimi projekti, večja pa je predvsem pri naravoslovno usmerjenih organizacijskih enotah ZRC SAZU. Pri razvoju tehnologij in programiranju, ki presega naše znanje in možnosti, sodelujemo s strokovnjaki drugih javnoraziskovalnih zavodov in univerz oziroma uveljavljenimi računalniškimi podjetji.

Leto 2020 je bilo za ZRC SAZU izjemno, saj smo leto pred tem bili uspešni z dvema res zahtevnima prijavamama na pozivu MIZŠ za izkaz interesa za »Razvoj raziskovalne infrastrukture za mednarodno konkurenčnost slovenskega RRI prostora«. Štirje partnerji raziskovalnih inštitucij nacionalnega konzorcija EPOS-SI smo za nakup opreme dobili 1.662.000,00 €, medtem ko je konzorcij petih partnerjev nacionalnega konzorcija LifeWatch-SI za nakup opreme dobil 3.000.000,00 €. Obema konzorcijema je skupaj pripadlo še 465.000,00 € za pokrivanje stroškov dela oseb, ki bodo delale s to opremo. Samo ZRC SAZU se je kot prijavitelj in koordinator v preteklem letu posodobil z opremo v višini 1.500.000,00 €, kar je v letu 2020 zahtevalo izjemno veliko administrativnega dela pri izvedbi postopkov javnih naročil. Skupaj s ponovitvami smo izvedli vsaj 30 postopkov javnih naročil. Prav tako je morala večja skupina sodelavcev pripraviti številno dokumentacijo za nas in sodelujoče partnerje, s katero smo pri MIZŠ upravičili vračilo založenih sredstev za nakup opreme.

Prav tako smo bili uspešni z vsemi tremi prijavamami na Javnem razpisu za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme (Paket 18), ki je bil namenjen sofinanciranju nakupov opreme v letu 2019/2020. Tako je Glasbenonarodopisni inštitut kupil avdio sistem za obdelavo in arhiviranje zvočnega gradiva v višini 47.900,00 €, Paleontološki inštitut Ivana Rakovca nadgradil vrstični elektronski mikroskop s katodnoluminiscenčnim in grobovakuumskim detektorjem sekundarnih elektronov ter sistemom za korealativno mikroskopijo v višini 46.000,00 €. Glede na težave pri nabavi večje opreme zaradi pandemije, pa bo Geografski inštitut Antona Melika posodobil laboratorijsko opremo za analizo sedimenta v višini 47.700,00 € v začetku leta 2021.

Tovrstna oprema se uporablja za:

- geološka vzorčevanja na kraškem površju in v podzemlju, petrografske in mineraloške analize sedimentov in sedimentnih kamnin,
- trodimenzionalno skeniranje površja in objektov,
- pripravo vzorcev za izolacijo genomske DNA živali in rastlin in njeno pomnoževanje,
- analizo peloda, rastlinskih makrofosilov in loss-on-ignition analizo,
- merjenje tokov in onesnaženosti podzemnih voda, zvezne meritve fizikalnih parametrov ter meritve kemijskih, mikrobioloških in bioloških parametrov,
- meritve Triglavskega ledenika in ledenika pod Skuto ter analizo plazov,
- snemanje in obdelavo avdiovizualnega gradiva v Avdiovizualnem laboratoriju,
- presnemavanje in arhiviranje zvočnega gradiva,
- delovanje nacionalnih vozlišč EPOS in LifeWatch,
- predvsem pa za hranjenje velikega števila podatkov obsežnih podatkovnih zbirk, ki so temeljne za nadaljnje znanstvene raziskave.

Pri tem je treba poudariti tudi tekstovne in fotografske zbirke, objave virov ter e-gradiva, ki omogočajo nadaljnje raziskovalno delo, ustvarjajo zbirke gradiv, ki širijo vedenje o slovenski preteklosti, ter omogočajo neposredno komuniciranje med znanstveno in strokovno javnostjo. Zato so za našo infrastrukturno dejavnost pomembni tudi fotografska oprema, zmogljivi računalniki z ustrezno grafično podporo, skenerji, merilne naprave za arhitekturne izrisi in dve TeraStation za shranjevanje digitalnih fotografij. Laboratorijsko delo zahteva predvsem molekulsko in morfološko infrastrukturo EZ laboratorija (<http://ezlab.zrc-sazu.si/>)

v ZRC SAZU, npr. PCR naprave in komoro za slikanje elektroforetskih gelov, zamrzovalno omaro (-80 stopinj celzija) ter zmogljive svetlobne mikroskope in digitalno zajemanje slik. Za mineraloške analize sedimentov in kamnin uporabljamo sistem za rentgensko difrakcijo Bruker D2-PHASER.

Tehnološka zahtevnost infrastrukturne dejavnosti ne obsega le opreme, temveč tudi visoko strokovno znanje posameznikov, ki skrbijo za vnos podatkov (npr. vpis podatkov v tehnološko visoko razvite svetovne sisteme, ki sta jih oskrbeli centralna redakcija RISM v Frankfurtu na Majni in Centralna redakcija RILM v New Yorku, vzpostavitev strežniškega režima uporabe slovaropisnega programa ali varstvo lastnega arhivskega gradiva, v skladu z mednarodnimi priporočili in dobro prakso stroke) .

Infrastrukturna oprema je bila na letni ravni v primerjavi s preteklimi leti zaradi pandemije in nabave nove opreme sredi leta nekoliko manj izkoriščena, saj podatki v povprečju kažejo na 61 % izkoriščenost opreme.

11. Pomen za podporo sodelovanju z uporabniki in infrastrukturnimi omrežji v Republiki Sloveniji¹¹

SLO

Infrastrukturni program ZRC SAZU se v preteklem letu ni omejil le na podporo lastni dejavnosti, temveč je prek različnih projektov sodeloval z naslednjimi nacionalnimi infrastrukturnimi omrežji:

- z Inštitutom za novejšo zgodovino pri koordiniranju ESFRI DARIAH in vzpostavitvi nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost;
- z Institutom Jožef Stefan pri konstituiranju nacionalne infrastrukture CLARIN, pripravi eZISS (Elektronske izdaje slovenskega slovstva), eZ-Mono (Elektronske znanstvene revije) in NRSS (Neznani rokopisi slovenskega slovstva), Slovenska historična topografija;
- z Institutom informacijskih znanosti IZUM kot nosilci OSIC (Osrednjega specializiranega informacijskega centra) za humanistiko;
- z mrežo osnovnih in srednjih šol pri oblikovanju medkulturnih in jezikovnih izobraževalnih vsebin;
- s Slovenskim glasbeno-informacijskim centrom in Narodno in univerzitetno knjižnico prek Mrežnika (dostop do podatkov RILM);
- z Italijanskim inštitutom za kulturo v Sloveniji;
- z dokumentacijskim centrom Moderne galerije, zavodom Harmonia Antiqua Labacensis, Slovensko filantropijo;
- z ARSO, Uradom za seizmologijo in geologijo, Geološkim zavodom Slovenije, FAGG in IJS pri ESFRI infrastrukturnem programu EPOS;
- z Arhivom družboslovnih podatkov oz. CESSDA pri usklajevanju politike velike raziskovalne infrastrukture v Sloveniji;
- z Laboratorijem za računalniško grafiko in multimedije Fakultete za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani za pripravo potrebnega zvočnega in drugega gradiva za semantično analizo;
- z GIS, UL BF, NIB in drugimi nacionalnimi akterji v nacionalnem konzorciju LifeWatch-SI in eLTER;
- z Univerzo v Mariboru, z raziskovalno skupino FERi pri odprtem dostopu do raziskovalnih podatkov;
- z vsebinsko povezanimi infrastrukturnimi programi in omrežji fakultet vseh slovenskih univerz.

12. Pomen za podporo sodelovanju pri mednarodnih infrastrukturnih projektih¹²

SLO

ZRC SAZU je po ločitvi RI projekt LifeWatch in eLTER aktivno vključen v partnerstva petih evropskih raziskovalnih infrastruktur ESFRI, ki jih je MIZŠ v Načrtu razvoja raziskovalnih

infrastruktur 2011–2020 uvrstilo med prioritetne projekte. Upamo, da jih bo MIZŠ uvrstilo tudi v NRRI v programskem obdobju 2021–2030. Tako se obseg sodelovanja pri mednarodnih infrastrukturnih projektih iz leta v leto večja. Besedilo o opravljenih aktivnostih je nastalo v sodelovanju s sodelujočimi JRO, zato je na določenem mestu identično kot v njihovih poročilih, čeprav izpostavljamo predvsem aktivnosti, ki so se v letu 2020 odvijale v ZRC SAZU.

DARIAH – Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities)

DARIAH (Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko) je namenjena podpori digitalno usmerjenih raziskav na področju umetnosti in humanistike. Te se nanašajo tako na tradicionalne topike posameznih raziskovalnih disciplin, kjer se uporabljajo nove kvantitativne računalniške metode, kot na ukoreninjeno digitalno ali virtualno stvarnost našega vsakdana, ki zahteva humanistično raziskovalno refleksijo in analizo. Zaradi vseobsežnih sprememb, ki so jih nove tehnologije in mediji sprožili v širšem akademskem polju, se posebna pozornost namenja vprašanjem odprte znanosti, avtorskih pravic in etičnih konsekvenc. Slovenska infrastruktura DARIAH-SI je članica DARIAH ERIC in je organizirana kot konzorcij partnerjev, Inštituta za novejšo zgodovino (INZ) kot koordinatorja in Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU kot sodelujočega partnerja.

Pomembnejši dosežki ZRC SAZU v letu 2020

- Mednarodno sodelovanje z DARIAH-EU, ostalimi nacionalnimi DARIAH infrastrukturami in ostalimi evropskimi raziskovalnimi infrastrukturami, ki pa je zaradi pandemije bilo nekoliko okrnjeno in je potekalo predvsem virtualno.
- Sodelovanje v delovnih skupinah ELDAH (Ethics and Legality in the Digital Arts and Humanities), DIMPO (Digital Methods and Practices Observatory) in GeoHumanities.
- Upravljanje in vzdrževanje založniške elektronske arhitekture v okolju Open Journal Systems (OJS) ter dodajanje novih številkk revij (<https://ojs.zrc-sazu.si>), ki so izšle z letnico 2020; nadgradnja sistema iz različice 2.4.4.1 na 3.1, dodajanje možnosti objavljanja besedil v HTML formatu in objava 31 novih revijalnih številkk.
- Objava novih 74 monografij (<https://omp.zrc-sazu.si>), od tega jih je 29 sočasno izšlo tudi v prostem dostopu, osem le v e-formatu.
- Začeli smo z dvoletno podatkovno in oblikovno prenovo portala Fran (<https://fran.si>), ki obsega: dodajanje štirih novih slovarjev; spremembo prikazov paradigem; označevanje slovarskih skupin z značkami; prilagoditev izpisa rastočih slovarjev in manjše funkcionalne nadgradnje.
- Testna postavitev digitalne arhitekture za upravljanje in objavo raziskovalnih podatkov, gradiv in virov repozitorija Arzenal 2.0 v ISLANDORI; priprava nabora pilotnih zbirk, zagotovitev edinstvenih persistentnih identifikatorjev.
- Zaključek večje programske nadgradnje Jezikovne svetovalnice (<https://svetovalnica.zrc-sazu.si>), ki smo jo začeli v predhodnem letu.
- Priprava arhivskega gradiva za objavo v javnem repozitoriju Slovenska biografija (<https://www.slovenska-biografija.si>), selekcija in ustrezne digitalne pretvorbe; konstruiranje posebne metapodatkovne sheme, zgrajene na splošnih in domensko specifičnih ontologijah za opise po principu odprtih povezanih podatkov.
- Digitalizacija kartotečnih listkov, dopolnjevanje zbirke, sondažni poskusi oblikovanja TEI dokumentov in začetek konstruiranja metapodatkovne sheme za objavo gradiva v repozitoriju Centralne kartoteke srednjeveških listin.
- Zaradi sprememb v metapodatkovni shemi prilagoditev relacijske baze Slovenske historične topografije (<https://topografija.zrc-sazu.si>).
- Digitalizacija in restavracija starih analognih magnetofonskih posnetkov ter metapodatkovna obdelava gradiv za etnologijo in folkloristiko.
- Digitalizacija starejšega kartografskega gradiva Zemljepisnega muzeja in priprava metapodatkovne sheme.
- Priprava arhitekturnih posnetkov v digitalni obliki, 3D modelov, vizualizacij stavb, animacije urbanističnega razvoja in razvoja gradnje ter fotografij s 360-stopinjsko kamero.
- Strojna računalniška obdelava in predpriprava gradiv za izdelavo zbirke slovenskih pregovorov (v sodelovanju z IJS oz. CLARIN.SI).
- Implementacija GEDCOM formata na spletni platformi za popis rodovnikov plemiških družin na Slovenskem.

- Sodelovanje pri organizaciji konference Znanost – med raziskovalno integriteto in plagiatorstvom (12. november, ZRC SAZU).
- V sodelovanju z INZ priprava zbirk eZISS (Elektronske znanstvenokritične izdaje slovenskega slovstva), eZMono (Elektronske znanstvene monografije) in e-MAMS (Elektronska zbirka Monumenta artis musicæ Sloveniæ) za repozitorij SI-DIH.
- Soorganizacija konference Jezikovne tehnologije in digitalna humanistika (24. in 25. september 2020, virtualna izvedba).

LIFEWATCH – Znanstvena in tehnološka infrastruktura za podatke o biotski raznovrstnosti in opazovalnice (Science and Technology Infrastructure for Biodiversity Data and Observatories)

Znanstvena in tehnološka evropska infrastruktura za biodiverzitetne in ekosistemske raziskave je evropski infrastrukturni konzorcij, ki nudi raziskovalne zmogljivosti e-znanosti vsem znanstvenikom, ki želijo povečati in prispevati znanje ter poglobiti razumevanje o biotski raznovrstnosti, ekosistemskih storitvah in uslugah, da bi civilni družbi pomagali pri reševanju ključnih planetarnih izzivov. Aktivnosti, ki so se izvajale v letu 2020, temeljijo na sprejetih smernicah in odločitvah mednarodne infrastrukture ESFRI in LifeWatch ERIC, ki strnjeno potekajo že od ustanovitve LifeWatch ERIC leta 2017. V delovno skupino za vrednotenje stvarnih prispevkov LifeWatch ERIC In-Kind committee je bila izbrana sodelavka konzorcija dr. Magdalena Aljančič, v delovno skupino FINCOM pa dr. Mimi Urbanc. V skupini National Support Committee sodeluje nacionalna koordinatorka dr. Tanja Pipan.

Pomembnejši dosežki ZRC SAZU v letu 2020

- 9th LifeWatch ERIC Communicator group, 15. 1. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: M. Aljančič, J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- LifeWatch ENVRI FAIR meeting, 29.–30. 1. 2020, Rim, Italija, udeleženci: T. Pipan (ZRC SAZU), U. Vilhar (GIS).
- 10th LifeWatch ERIC Communicator group, 19. 2. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- LifeWatch ERIC thematic meeting on Genomics, 26.–28. 2. 2020, Porto, Portugalska, udeleženci: T. Gerbenc in N. Šibanc (GIS).
- 11th LifeWatch ERIC Communicator group, 10. 3. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- Delavnica FAIR načela, 11. 3. 2020, Ljubljana, udeleženci: J. Čeligoj Biščak, M. Krebelj (ZRC SAZU).
- 12th LifeWatch ERIC Communicator group, 16.4.2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- LIFE Info Day 2020, 30. 4. 2020, Telekonferenca, udeleženci: J. Čeligoj Biščak, M. Krebelj (ZRC SAZU). <https://eu-life-2020.b2match.io/>
- Projekt LIFE ENVRI OPEN SCIENCE TREK - COMMON DATA MARKETPLACE, 5–7. 5. 2020, Spletno predvajanje, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU). <https://envri.eu/envri-science-trek/>, RI-SI-LifeWatch.
- 13th LifeWatch ERIC Communicator group, 12. 5. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- Konferenca "Raziskovalni podatki in evropski oblak odprte znanosti", 18. 6. 2020, Spletna konferenca, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU). <http://www.ctk.uni-lj.si/konferenca-raziskovalni-podatki-in-evropski-oblak-odprte-znanosti/>
- 4th LifeWatch ERIC Communicator group, 22. 6. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- 15th LifeWatch ERIC Communicator group, 14 7. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- 16th LifeWatch ERIC Communicator group, 17. 9. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- Odprta znanost 2020: What should researchers know about Plan S? - spremljanje dogodka preko spleta (v tednu odprtega dostopa pod organizacijo MIZŠ v okviru Meseca znanosti), 19.–22. 10. 2020, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- Stakeholder Brainstorming Exercise LifeWatch ERIC Communicator group, 21.10. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).

- 17th LifeWatch ERIC Communicator group, 19. 11. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- LifeWatch ERIC, National Support Committee meeting, 16. 12. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: T. Pipan (ZRC SAZU).
- Brainstorming session LifeWatch ERIC Communicator group, 17. 12. 2020, Spletni sestanek, udeleženci: J. Čeligoj Biščak (ZRC SAZU).
- Objavljenih je bilo pet znanstvenih člankov in monografij z afiliacijo LifeWatch.

eLTER – Integrirana evropska dolgoročna socio-ekološka raziskovalna infrastruktura ekosistemov & kritičnih con (Integrated European Long-Term Ecosystem, Critical Zone & Socio-Ecological Research Infrastructure)

Integrirana evropska dolgoročna socio-ekološka raziskovalna infrastruktura ekosistemov & kritičnih con razvija temeljit sistemski pristop k opazovanju in analiziranju okoljskega sistema, saj vključuje biološko, geološko, hidrološko in socioekološko perspektivo. Je edina raziskovalna infrastruktura, ki celostno vključuje integrirane vplive stresorjev na najrazličnejše evropske ekosisteme in kritične cone. eLTER RI vključuje kopenska, sladkovodna in priobalna vodna raziskovalna območja. V okviru eLTER RI se in situ opravljajo ekosistemske in biodiverzitetne raziskave ter monitoring, omogoča se sočasno locirano pridobivanje in zbiranje okoljskih podatkov, tako biofizikalnih, kot biotske raznovrstnosti in socioekoloških podatkov.

Pomembnejši dosežki ZRC SAZU v letu 2020

- Osem nacionalnih partnerjev je podpisalo sporazum oz. »MoU on the "Integrated European long-term ecosystem, critical zone and socio-ecological system research infrastructure" (eLTER RI)« in s tem oddalo nadpovprečno podporo k ustanovitvi eLTER ESFRI RI.
- Podpis sporazuma (MoU) med komplementarnima RI LifeWatch in eLTER, s čimer je bila zagotovljena sinergija med obema raziskovalnima infrastrukturama na mednarodni ravni.
- Redne udeležbe nacionalne koordinatorice dr. Tanje Pipan ali predstavnika, ki mu koordinatorica zaupa svoj glas na sestankih Generalne skupščine ILTER.
- Definiranje visoko razvitih tehnoloških in raziskovalnih območij na območju Slovenije (»critical zone«, »transnational access sites«), ki so vključena v EU projekte v okviru eLTER RI.
- V okviru projekta in RI eLTER ESFRI smo začeli z izgradnjo informacijskega središča z vozlišči, kjer se bodo zbirali in urejali podatki, pridobljeni v projektu eLTER, ki bodo prosto dostopni in uporabni za raziskovalne namene, izobraževanje, razumevanje globalnih klimatskih sprememb in antropogenih vplivov na okolje.
- v okviru RI eLTER so se slovenske organizacije, ki tvorijo nacionalno mrežo eLTER (ZRC SAZU, UL, UM, NIB, GIS, PMS, PŠJ, TULAR) povezale in integrirale svoje znanstveno sodelovanje.
- Sodelovanje pri devetnajstih mednarodnih in nacionalnih srečanjih v okviru eLTER RI, katerih spoznanja so pomembna tudi za nacionalno infrastrukturno dejavnost eLTER.

EPOS – Evropski sistem opazovanja plošč (European Plate Observing System)

Evropski sistem opazovanja plošč zajema številne vede s področja geoznanosti: seizmologijo, vulkanologijo, geologijo, geokemijo, geodezijo, geomagnetizem, analitične in eksperimentalne laboratorijske raziskave s področja ved o Zemlji, satelitske podatke, geomorfologijo. Osnovni namen EPOS-a je s pomočjo terenskih meritev na izbranih infrastrukturnih mestih spremljati in zbirati podatke o trdni Zemlji z vidika fizikalnih, kemijskih in geoloških sistemov. Za ta namen je izjemnega pomena razvoj skupnih metodoloških platform za zbiranje, analizo in predstavitev podatkov. Ključno je, da bo Slovenija s tem sodelovanjem pridobila dostop do mednarodnih baz podatkov na področju geo-znanosti, hkrati pa bo tudi sama prispevala podatke v izbrane TCS-ICS.

Pomembnejši dosežki ZRC SAZU v letu 2020

- Sodelovanje v aktivnostih WP7 in WP2 projekta H2020 EPOS SP. V februarju 2020 so se trije predstavniki ZRC SAZU udeležili uvodnega »kick off« sestanka v Bruslju. Zaradi pandemije Covid-19 so kasnejši delovni sestanki potekali virtualno: 30. 3. 2020

telekonferenca EPOS SP, WP7, organizator: Department of Earth Science, University of Bergen, Norveška ter med 2. in 6. novembrom 2020 telekonferenca ORFEUS + EPOS SP + AdriaArray Virtual Workshop.

- Na rednem letnem srečanju EGU-European Geophysical Union (maj 2020, Dunaj, Avstrija) so predstavniki ZRC SAZU, IJS in Urada za seizmologijo ARSO sodelovali na telekonferenci s prispevkom Postojna Cave as Near Fault Observatory site in SW Slovenia (egu2020-4657-print.pdf).
- V okviru EPOS TCS-NFO predvidena prijava projekta v programu COST Action je bila zaradi pandemije Covid-19 prestavljena na kasnejše obdobje.
- V okviru projekta RI-SI-EPOS je bila takoj po dobavah nameščena terenska, laboratorijska in kabinetna raziskovalna oprema. Tako smo v letu 2020 z njo že izvajali meritve, dobljene podatke pa pripravili za arhiviranje, omogočili dostop do njih, urejali podatkovne baze in zagotovili njihovo obdelavo za raziskave na področju geoznanosti.
- V inštitutskih prostorih v Postojni smo aktivirali informacijsko središče EPOS (<https://izrk.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/ri-si-epos>) s povezavami do vozlišč ZRC SAZU in drugih partnerjev, kjer se zbirajo in urejajo podatki, uporabni za državno upravo, raziskovalne namene, za pomoč pri preprečevanju posledic naravnih nesreč, izobraževanje, itd.
- Rezultate in analize, ki smo jih pridobili z uporabo opreme RI-SI-EPOS smo objavili v monografiji Karstology in the classical karst, (Advances in karst science), ki je izšla pri založbi Springer [COBISS.SI-ID [17912067](#)].
- Kot ustanovna članica EPOS ERIC (7. 11. 2018) je v letu 2020 Slovenija aktivno sodelovala v aktivnostih EPOS ERIC.

CLARIN – Infrastruktura za skupne jezikovne vire in tehnologije (Common Language Resources and Technology Infrastructure)

Infrastruktura za skupne jezikovne vire in tehnologije je namenjena zagotavljanju dostopa do jezikovnih virov in storitev in njihovega razvoja za namene raziskav v humanistiki in družboslovju ter na drugih raziskovalnih področjih, ki vključujejo raziskave jezika oz. jezikovnih podatkov. Spodbuja empirično podprto raziskovanje slovenščine, izgradnjo in uporabo jezikovnih virov in tehnologij za slovenščino. Slovenska infrastruktura CLARIN.SI je članica CLARIN ERIC in je organizirana kot konzorcij partnerjev, v katerem so združene vse glavne institucije, ki se v Sloveniji ukvarjajo z razvojem ali uporabo jezikovnih virov in tehnologij, od univerz (Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru, Univerza na Primorskem, Univerza v Novi Gorici), raziskovalnih inštitutov (ZRC SAZU, Institut »Jožef Stefan«, Inštitut za novejšo zgodovino), raziskovalnih podjetij (Alpineon, d.o.o., Amebis, d.o.o.) ter društev oz. zavodov (Slovensko društvo za jezikovne tehnologije, Zavod za uporabno slovenistiko Trojina).

Pomembnejši dosežki konzorcija v letu 2020

- CLARIN.SI je pridobil certifikat CTS (Certified Technology Specialist) 30. 9. 2020, s čimer je postal drugi repozitorij v Sloveniji (poleg ADP), ki je CTS certificiran, kar je omogočilo izpolnitev zadnjega pogoja, da je CLARIN.SI bil recertificiran tudi kot CLARIN Centre B. V sklopu CTS certifikacije je CLARIN.SI sklenil tudi sporazum s češko CLARIAH o njihovi pripravljenosti prevzeti naše podatke v primeru popolnega izpada financiranja CLARIN.SI.
- Repozitorij Clarin.si vsebuje 140 slovenskih in 62 drugojezičnih vnosov, kar je 51 več kot lani, nalagajo se tudi posodobljene različice starejših virov, kar pomeni, da postaja repozitorij osrednje mesto za hrambo jezikovnotehnoloških virov.
- Na spletni strani Clarin.si delujeta dva konkordančnika noSketch Engine in KonText, s katerima je mogoče iskati po 105 korpusih. Na platformi GitHub ima virtualna organizacija CLARIN.SI 40 repozitorijev, v letu 2020 je bila posodobljena platforma WebAnno.
- K-center CLASSLA - CLARIN.SI K-Centre CLASSLA (središče znanja za južnoslovanske jezike) je 6. 5. 2020 organiziral svojo prvo (virtualno) delavnico, ki ji je prisostvovalo 42 udeležencev, odzivi so bili zelo spodbudni. Repozitorij ima 29 vnosov za razne modele orodja CLASSLA-StanfordNLP in sicer za oblikoskladenjsko označevanje / lematizacijo / skladenjsko razčlenjevanje / označevanje imenskih entitet za standardno / nestandardno slovenščino / hrvaščino / srbsščino / bolgarščino / makedonščino.
- CLARIN.SI je sodeloval pri organizaciji (virtualne) konference JT-DH 2020, kjer je bil CLARIN eden izmed organizatorjev, organiziranih je bilo več sklopov predavanj o infrastrukturi in

repozitoriju Clarin.si. Podprti so bili tudi projekti za izdelavo novih virov (Razvoj učnega gradiva na korpusu siParl 2.0: Korpusni pristop k raziskovanju parlamentarnega diskurza in Izdelava epigrafskega korpusa srednjeveških in zgodnje novoveških napisov na Slovenskem MEMIS).

- Projekt RSDO, ki se je začel v 2020, za Clarin.si pomeni vodenje in izvajanje delovnega sklopa 6, ki vsebuje: preverjanje deponiranih virov (vsi javno dostopni viri bodo deponirani v repozitorij CLARIN.SI), standarde zapisa (kateri nabori oznak naj bi se uporabljali in validacijske sheme), pomoč pri označevanju (WebAnno).
- CLARIN.SI je sodeloval v projektu ADP/FDV »Vozlišče RDA Slovenija«, ki naj bi tudi po izteku projekta povezoval ljudi, ki se ukvarjajo s podatki v Sloveniji in RDA, primarna naloga je osveščanje o delu z raziskovalnimi podatki.
- Sodelovanje v CLARIN ERIC – člani UO redno sodelujejo pri delu svojih odborov, infrastruktura se je udeležila letne konference, ki je potekala virtualno (Letna konferenca CLARIN je letos potekala virtualno 5.–7. 10. 2020. Tomaž Erjavec je sodeloval v programskem odboru, slovenske predstavitve Jakob Lenardič, Darja Fišer: Extending the CLARIN Resource and Tool Families; Nikola Ljubešić, Petya Osenova, Tomaž Erjavec, Kiril Simov: The CLASSLA Knowledge Centre for South Slavic Languages; Kristina Pahor de Maiti, Darja Fišer: The making of the siParl tutorial).

13. Obrazložitev spremembe sestave infrastrukturne skupine v letu 2020¹³

SLO

V primerjavi z napovedano letno razporeditvijo raziskovalnih ur infrastrukturnega programa (NRU) v začetku leta 2020, so bile potrebe po kadrovske spremembi infrastrukturne skupine zaradi dodatnih infrastrukturnih obveznosti pri novo dobljenih projektih, zamenjav sodelavcev, ali vključitve sodelavcev v času presežka kadrovske zmogljivosti še posebej intenzivne v drugi polovici leta. V nadaljevanju povzemamo prevzete infrastrukturne obveznosti naknadno vključenih sodelavcev v infrastrukturni program.

Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije (ISIM)

(54665) Deja Gliha

Sodelavka je nadomestila članico infrastrukturnega programa Špelo Kastelic, ki je odsotna zaradi porodniškega dopusta. Opravljala je torej strokovno-raziskovalno delo pri nacionalnih in mednarodnih projektih ter skrbela za arhiv inštituta.

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (ISJFR)

(05792) Metka Furlan

Sodelavka se je v infrastrukturno skupino vključila zaradi organizacije postopkov za digitalizacijo arhiva Etimološko-onomastične sekcije, kjer digitaliziramo listkovni arhiv in pripravljamo arhiv, ki bo digitalno dostopen za etimološko-onomastične raziskave.

(19181) Tjaša Jakop

Maja 2020 smo ustanovili novi fonolaboratorij in začeli s pripravo aktivnosti za posodobitev posnetkov in njihovo digitalizacijo v podatkovni bazi, zato je morala del infrastrukturnih obveznosti pri pripravi arhiva zvočnih dialektoloških posnetkov Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša prevzeti tudi nova sodelavka.

(21451) Simona Klemenčič

Podobno je zaradi ustanovitve novega fonolaboratorija in aktivnosti za posodobitev posnetkov in njihovo digitalizacijo v podatkovni bazi del infrastrukturnih obveznosti pri pripravi arhiva zvočnih dialektoloških posnetkov Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša prevzela tudi ta sodelavka.

(33360) Špela Petric Žižić

Infrastrukturna dela pri pripravi arhiva zvočnih posnetkov sodobnega jezika Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša in inštitutskih korpusnih baz. Maja 2020 smo ustanovili novi fonolaboratorij in začeli s pripravo aktivnosti za posodobitev posnetkov in njihovo digitalizacijo v podatkovni bazi. Hkrati zbiramo digitalna besedila za specializirane korpuse.

Inštitut za kulturne in spominske študije (IKSŠ)

(27738) Tanja Petrović

Predvidena je bila zamenjava dosedanje članice infrastrukturnega programa ZRC SAZU. Njene načrtovane zadolžitve so bile povezane z zbiranjem in urejanjem gradiva za raziskovalni program Historične interpretacije 20. stoletja, tehnično podporo pri izdajanju monografij v zbirki Kulturni spomin ter vzdrževanjem in izpopolnjevanjem spletnih vsebin (spletna stran inštituta, blog IKSŠ, ipd.).

(32618) Teja Komel Klepec

Sodelavka je prevzela infrastrukturne dejavnosti, povezane s spletnim portalom Spol in znanost (oblikovanje in objava vsebin, povezanih s promocijo odličnosti raziskovalk na ZRC SAZU), infrastrukturno podporo na novo pridobljenem raziskovalnem projektu »Oblikovanje novega kulturnega polja v Sloveniji v 1980-tih: civilna družba med nacionalističnimi politikami in medkulturnim sodelovanjem« (zasnova arhiva, digitalizacija osebnih arhivov).

Inštitut za raziskovanje krasa (IZRK)

(50840) Magdalena Aljančič

Pred nastopom porodniškega dopusta je sodelavka imela še bolniški dopust, zato ni mogla sodelovati pri načrtovanih infrastrukturnih dejavnostih v začetku leta 2020 in smo jo umaknili iz skupine članov infrastrukturnega programa.

Geografski inštitut Antona Melika (GIAM)

(25646) Primož Pipan

Sodelovanje v infrastrukturnem programu je bilo namenjeno podpori mednarodnim projektom, promociji raziskovalnega dela in objavi rezultatov v mednarodnih publikacijah ter strokovno-tehničnemu delu pri znanstveni reviji *Acta geographica Slovenica* ter šestih knjižnih zbirkah *Geografija Slovenije*, *Georitem*, *GIS v Sloveniji*, *Regionalni razvoj*, *Naravne nesreče* in *Geoscapes*.

(50215) Matej Lipar

Zaradi dobljenega ARRS sofinanciranja za nakup večje raziskovalne opreme (Paket 18), smo okrepili opremo v Fizičnogeografskem laboratoriju GIAM, s čimer se je v laboratoriju občutno povečal obseg dela. Sodelavec je sodeloval pri novih raziskavah v laboratoriju.

Družbenomedicinski inštitut (DMI)

(05735) Majda Černič Istenič

Vključitev v infrastrukturno skupino je bila povezana z izvajanjem promocijskih in diseminacijskih aktivnosti pri programu OMRA2 (organizacija in izvedba javnih izobraževalnih dogodkov ter javnih predavanj in delavnic na temo opismenjevanja o motnjah razpoloženja in osebnostnih motnjah).

(54310) Tjaš Debeljak

Nova zaposlitev na ZRC SAZU, kot nadomestilo za Jano Šimenc. Njegove aktivnosti so bile osredotočene na infrastrukturno podporo pri posodabljanju spletne e-učilnice opismenjevanju o motnjah razpoloženja in osebnostnih motnjah ter v pomoč pri organizacijah in izvedbah izobraževalnih dogodkov v sklopu svetovnega dneva duševnega zdravja in spoprijemanja z motnjami razpoloženja.

Filozofski inštitut (FI)

(28442) Tadej Troha

Pomoč pri prevajanju in urejanju del nemškega govornega področja (Freud, Benjamin, Groys), ene glavnih referenc sodobne misli. Prevodi njihovih del so nujni sestavni del posamičnih nacionalnih evropskih kultur. V okviru prevajalskega dela nastaja tudi slovenski geslovník temeljnih pojmov Sigmunda Freuda.

(30790) Rok Benčin

Pomoč pri prevajanju in urejanju temeljnih del sodobne francoske filozofije (Badiou, Deleuze, Rancière, Derrida), ki imajo izjemen odziv v sodobni teoretski misli. Prevodi njihovih del so nujni sestavni del posamičnih nacionalnih evropskih kultur. V okviru prevajalskega dela nastaja tudi slovenski geslovník temeljnih pojmov sodobne filozofije.

(33358) Boštjan Nedoh

Pomoč pri prevajanju in urejanju temeljnih del sodobne italijanske filozofije (Virno, Agamben, Esposito), ki imajo velik odziv v sodobni teoretski misli. Prevodi njihovih del so nujni sestavni del posamičnih nacionalnih evropskih kultur. V okviru prevajalskega dela nastaja tudi slovenski geslovník temeljnih pojmov sodobne italijanske filozofije.

14. Predstavitev infrastrukturnega programa na spletu (navedite naslov spletnega mesta)

<https://www.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/naravna-in-kulturna-dediscina-2015-2020>

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni;
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja in obdelavo teh podatkov za evidence ARRS;
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v papirnati obliki;
- so z vsebino poročila seznanjeni in se strinjajo vsi izvajalci infrastrukturnega programa.

potrjujemo zgoraj navedene izjave

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba JRO
in/ali RO s koncesijo:*

in

vodja infrastrukturnega programa:

Jerneja Fridl

ŽIG

Datum:

30.4.2021

Oznaka prijave: ARRS-RI-IP-VP-2021/40

¹ Izraz vodja programa je zapisan v moški slovnični obliki in je uporaben kot nevtralen za ženske in moške. Izpolni vodja infrastrukturnega programa, v primeru Univerze vodja na članici Univerze. [Nazaj](#)

² Izpolnite, tudi v primeru, če ima vaša raziskovalna organizacija samo 1 organizacijsko enoto. [Nazaj](#)

³ O rezultatih in doseženih ciljih v letu 2020 je potrebno poročati skladno s pričakovanimi rezultati in cilji, ki ste jih navedli v prijavi dokumentaciji. Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁴ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁵ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁶ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁷ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁸ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁹ Priložite obrazec: RAZISKOVALNA IN INFRASTRUKTURNA OPREMA TER DRUGA INFRASTRUKTURA [Nazaj](#)

¹⁰ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

¹¹ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

¹² Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

¹³ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)>

Vmesno poročilo o rezultatih infrastrukturnega programa za leto 2020

Obrazec: ARRS-RI-IP-VP/2021 v1.00

BE-66-0A-24-93-39-58-44-05-88-57-45-48-18-AC-E4-11-DD-91-5C